

Birleşmiş Milletler'i Savunuculuğun İçin Kullan!

Trans* Aktivistler için
BM Savunuculuğu El Kitabı

Birleşmiş Milletler'i Savunuculuğun için Kullan! Trans* Aktivistler için BM Savunuculuğu El Kitabı

Yayın

Yazar: Dodo Karsay

Editör: Daniel Moure

İngilizce Yayın Tarihi: Kasım 2015

Çeviri: Emirhan Deniz Çelebi

Türkçe Basım Tarihi: Ocak 2017

Dizayn & Tasarım | www.bernoh.de

Türkçe Grafik Tasarım: Serkan Yolcu

Baskı ve Cilt: Ayrıntı Basımevi, Ostim Ankara.

Tel: 0312 394 55 90

Telif | Transgender Europe

Bu broşür TGEU ve ARC International tarafından 22-24 Eylül 2015 tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleştirilen Trans Aktivistler için BM Eğitimi'nin bir çıktısı olarak ortaklaşa hazırlanmıştır. Bu organizasyon, Ermenistan, Bulgaristan, Brezilya, Hırvatistan, Estonya, Yunanistan, Kazakistan, Meksika, Hindistan, Litvanya, Makedonya, Malavi, Malezya, Pakistan, Polonya, Rusya, Samoa, Sırbistan, Güney Afrika, Tanzanya ve Türkiye'den olmak üzere toplamda 22 aktivistin katkıları ve katılımları ile gerçekleşmiştir.

TGEU ve ARC International ayrıca bu el kitabının hazırlanmasında desteğini esirgemeyen aşağıdaki kişilere ve kurumlara kıymetli katkılarından dolayı teşekkür eder:

Nicolas Jonathan Beger | Mauro Cabral, GATE | Zhan Chiam, ILGA | John Fisher, Human Rights Watch | Michael van Gelderen, Office of the High Commissioner of Human Rights | Vaialia Iosua, Samoa Fa'afafine Association | Leigh Ann van der Merve, S.H.E. Feminist Collective Of Transgender Women Of Africa | Helen Nolan, ILGA | André du Plessis, ILGA | Andrés Rivera, Human Rights and Gender Identity Consultant, Consultant to the Chilean National Observatory for Human Rights and Law | Livio Zilli, International Commission of Jurists

www.arc-international.net

www.tgeu.org

"Bu kitapçık Pembe Hayat ve Kaos GL Dernekleri tarafından yürütülen Ayrımcılığa Karşı Gökkuşáğı Koalisyonu Projesi kapsamında Türkçe'ye çevrilerek Avrupa Birliğı Sivil Düşün Programı'nın finansal desteğıyle basılmıştır. Avrupa Birliğı kitapçığın içeriğı ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlölük kabul etmez."

İçindekiler

Çevirmenin Notu	4
ÖNSÖZ	5
GİRİŞ	6
I. BM ile Savunuculuğa Başlamak	8
II. Hak İhlallerine Hızlı Yanıt	15
III. Ülkenize Yönelik Raporlar ve Öneriler	18
IV. Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerini ilgilendiren meselelerin tematik raporu	32
V. Ülke içindeki mevcudiyet, ülke ziyaretleri ve danışmalar	35
VI. Belirli bir dava üzerine hukukî görüşler	37
VII. Ortak Bildiri ve Önergeler	38
EK 1- Kısaltmalar	41
EK 2- Kaynaklar	41
Notlar	44

Araçlar

Araç 1: Devletlerle Birebir Görüşmeler	21
Araç 2: Yan Etkinlikler	24
Araç 3: Hak İhlallerini İzleme	24
Araç 4: Sivil Toplum Raporları	29

Çevirmenin Notu

İnsan haklarının iyileştirmesine ihtiyaç duyduğumuz ülkemizde, trans haklarının savunulması, iyileştirilmesi ve ileriye götürülmesi için aktivistlerin Birleşmiş Milletler mekanizmaları ile ilişkilene yollarını anlatan, Transgender Europe, ARC International ve arka planında pek çok trans hakları savunucusunun emek verdiği bu kılavuzun not bölümüne; önce kılavuzun orijinalinin hazırlanmasında emeği geçen arkadaşlarıma ve hak mücadelesini omuz omuza verdiğimiz, paydaşı olduğumuz kurumlara, sonrasında Türkiye'deki aktivistlere de rehberlik etmesi dileği ile Türkçe'ye çevrilmesine önayak olan sevgili Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği'ne teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Türkiye'de transların hak mücadelelerine başladığı tarihlerde doğan bir bebek, şu an yirmili yaşlarında, hala transfobinin kol gezdiği sokaklarda dolanıyor belki de. Bu geçen süre zarfında o sokaklarda, evlerde pek çok tanıdığımız, tanımadığımız arkadaşımızı toplumun transfobisi içinde yitirdik. Kimisinin yakılmasına, kimisinin darp edilmesine birlikte gözyaşı döktük. Türkiye genelinde trans dostu politikaların oluşturulması için dernekler, bağımsız aktivistler ve 'LGBTİ hakları da insan haklarıdır.' diyen/diyebilen herkesle birlikte çabaladık, belediyelerin bu politika çizgisinde yürümelerine birlikte sevindik. Medeni Kanun Madde 40'ın 'buyurduğu' zorunlu kısırlaştırmaya karşı hep birlikte sosyal medya kampanyaları yürüttük. Pek çok konuda omuz omuza mücadelemizi sürdürdük.

Türkiye gerçekliğinde cinsiyet kimliğinden mütevellit öldürülen, darp edilen, kendi canına kıyan pek çok LGBTİ yalnızca bizlerin bildikleri ile sınırlı. Ben bu satırları yazarken, sizler de bu satırları okurken belki de pek çok trans, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesinden dolayı hala ve hala nefret söyleminin ya da nefret cinayetinin birer nesnesi durumunda...

İşte tüm bu sebeplerden dolayı, aktivistlerin yapacakları savunuculuk çalışmalarında birlikte çalışabilecekleri mekanizmaları tanımaları, onlarla nasıl ilişkileneceklerini bilmeleri büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma, hak ihlallerinin raporlanması süreci ve sonrasında Birleşmiş Milletler organları ile akti-

vistlerin birlikte yapacakları çalışmalara dair giriş niteliğinde bilgiler ve pek çok faydalı kaynaklar içermektedir. Türkiye'deki hak savunuculuğu çalışmalarımıza ışık tutmasını temenni ediyorum. Sevgi, dayanışma ve mücadele aşkı ile...

Emirhan Deniz Çelebi

*Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği Gönüllüsü
& SPoD Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği Yönetim Kurulu Üyesi*

Önsöz

Trans hakları insan haklarıdır!

Yıllardır trans haklarının insan hakları temelini en önemlisi olarak görülmesi gerektiği gerçekliğine karşın tüm insan hakları kuruluşlarının bu haklara değinmesi oldukça yeni olmuştur.

Bütün insan hakları kurumlarının son zamanlarda en öne çıkanların başında trans hakları gelmektedir. Yıllardır trans hakları yalnızca Birleşmiş Milletler’de değil tüm dünya çapında ihmal edilmiştir. Trans kimliklerin ve diğer çeşitli kimliklerin hakları her nerede olursa olsun ihlal edilmiştir. Neredeyse her yerde damgalama, önyargı, sosyal dışlama ve şiddet ile karşılaşmıştır. 2008’den beri Transgender Europe, Avrupa’da 64 farklı ülkede cinayete kurban giden 1933 vak’a ile birlikte Avrupa’daki 21 farklı eyalette isim/cinsiyet değişikliği için üremeden yoksun olma şartı aranan transların gözlemlemesini yapmıştır. Devletlerin çoğunluğu bütün vatandaşlarının insan hakları açısından değerlendirilmesini talep ettiklerinde; onların bu talebi, vatandaşlarına ve bunların içindeki özellikle dezavantajlı gruplar dâhilinde bulunan trans ve diğer gruplara nasıl davrandıkları ve onların haklarını nasıl korudukları ile ölçülebilir.

Bu yüzden trans ve diğer farklı cinsiyet kimliklerin seslerinin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi’nde duyurulmasının ve trans ve diğer cinsiyetlere mensup aktivistlerin varolan Birleşmiş Milletler mekanizmalarını en iyi şekilde kullanarak kendi bölgelerinde / ülkelerinde trans haklarını ilerletmeye yönelik eğitmenin zamanı çoktan gelmiştir.

Eğitimimize katılan 22 eğitmen ve bununla birlikte Birleşmiş Milletler’de tanıştığımız pek çok kişi gelecekte trans haklarının savunuculuğuna yönelik daha kapsayıcı bir gündemi şekillendirmekte katkıda bulunacaklarını ümit ediyoruz. Bu yayın, dünya çapındaki trans aktivistlerin BM sistemindeki trans kapsayıcılığına yönelik yardımcı olmayı ve Birleşmiş Milletler mekanizmalarını kullanarak insan haklarını ilerletmelerini hedeflemiştir.

Dr. Julia Ehart

Transgender Europe
Yönetim Kurulu Başkanı

Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip kişilerin insan haklarının ihlal edilmesi dünya genelinde üzücü bir şekilde yaygındır. Bu durum, işkenceyi, cinayeti, ortadan kaybolmayı, toplanma ve kendini ifade etme özgürlüklerinin reddini, mülteci veya sığınmacı olma hakkının reddini ve bunlarla birlikte sağlık hizmetlerinde, iş bulmada, eğitim ve barınmada ayrımcılığı içermektedir.

Birleşmiş Milletler, insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile yükümlü bir uluslararası kuruluştur ve bu alandaki sorumluluğun arttırılmasına yönelik çeşitli mekanizmalara sahiptir. Bu bağlamda, BM mekanizmaları, evrensel insan haklarına ağırlık vermekte ve bunların korunmasına yönelik hükümetleri zorlayan, sözlerini tutmalarını sağlayan değerli bir araç sağlamaktadır.

Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bazen BM’nin hükümetlerarası süreçlerinde karmaşık olabilmektedir ve bazı devletler evrensel insan haklarının LGBTİ’leri de kapsamayı fikrine karşı çıkabilmektedir. Fakat son yıllarda Birleşmiş Milletler uzmanlarının raporlaması, bunları yayınlaması ve aktivistlerin ilişkilennmeleri sayesinde kayda değer bir gelişme de görülmektedir.

Bu kılavuz, BM’nin karmaşık yapılarının daha basitleştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Aynı zamanda trans aktivistlerin savunuculuk çalışmalarını geliştirmeleri ve bunları BM mekanizmaları ile ilişkilennmelerine yönelik somut çözümler üretebilmeleri amacını gütmektedir. Faydalı bulacağınızı umut ediyoruz.

Kim Vance

ARC International Yönetim Kurulu Başkanı

TGEU ve ARC International’ın BM Eğitimi Katılımcıları Cenevre’de BM Merkez Binası’nın önünde, 24 Eylül 2015.

GİRİŞ

Uluslararası LGBTİ insan hakları savunuculuğunun tarihi, 1970’lerde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorunlarının odağında başlamıştır. Trans aktivistler, o yılların ilk günlerinden itibaren Birleşmiş Milletler savunuculuğunu takip eden hareketlerde kendilerini göstermişlerdir. Çok yakın bir zamana kadar ise Birleşmiş Milletler’de olan bu ilgi önce cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesine, sonrasında ise interseks ve cinsiyet karakteristiklerine bağlı ayrımcılıklara dönüşmüştür. Aktivistlerin ilişkilenebilmesi ve Birleşmiş Milletler organlarının ve pek çok devletin mutabakatı sonrasında, Birleşmiş Milletler’in LGB ve daha sonraları trans ve interseks meselelerini üstlenmesi söz konusu olmuştur.

Bu çalışmalar devam etmelidir: Trans aktivistlerin sürdürülebilir ilişkilenebilmesi olmazsa, BM mekanizmaları yalnızca hükümetlerin pozisyonları hakkında fikir sahibi olabilirler, ki bu transların sahada yaşadıkları problemleri tam olarak da yansıtmayabilir. Eğer aktivistler translara özgü insan hakları ihlallerine yönelik doküman ve raporlar sunmaya devam ederlerse, BM bu endişeleri üstlenebilir ve hükümetlere önerilerde bulunabilir.

Bireysel bir aktivist, informal bir grup, küçük veya ulusal bir sivil toplum örgütü olarak BM ile ilişkilenebilmesi düşüncesi karşısında ambale olabilir ya da kendinizin bu mekanizmaları kullanabilmek için birer uzman olmanız gerektiğini düşünebilirsiniz. Fakat durum bu şekilde değildir. Bazı uluslararası örgütlerin BM ile uzun süreli ilişkilendiği, insan haklarının nasıl anlaşılması gerektiğine yönelik lobi faaliyetlerinin olduğu gerçeği vardır. Bu tip bir savunuculuk, gerçekten BM çarkının (işleyişinin) nasıl döndüğünü, BM politikalarını ve çalışmalarını detaylı bir şekilde bilmeyi gerektirir fakat bireysel bir aktivist olarak sizin için de ilişkilenebilmeniz için yollar mevcuttur!

Eğer kendi bulunduğunuz ülkede insan haklarının geliştirilmesini istiyorsanız, sadece sahadaki hak ihlalleri konusunda bir uzman olmanız ve bu bilgiyi de BM organlarına taşımanız gerekmektedir. Aynı zamanda pek çok uluslararası trans, LGBTİ ve diğer insan hakları örgütlerine de ulaşarak BM savunuculuğu deneyimini başlatabilirsiniz.

Bu kit, BM’deki trans savunuculuğunu güçlendirmek veya başlatmanız için hazırlanmıştır. Bu noktada öncelikle sizin kendinize ‘BM’den ne tür bir müdahale bekliyorum?’ sorusunu sormanız gerekmektedir. Bu kit, oraya nasıl gideceğinize yönelik gereken desteği sağlayacaktır.

BM’nin Trans Aktivistlere Yönelik Eğitimleri

Bu kit, Transgender Europe ve ARC International tarafından düzenlenen ‘BM’nin Trans Aktivistlere Yönelik Eğitimleri’ programının içeriğine dayandırılmıştır. Bu eğitim, 22-24 Eylül 2015 tarihleri arasında Cenevre’de gerçekleşmiş olup Ermenistan, Bulgaristan, Brezilya, Hırvatistan, Estonya, Yunanistan, Kazakistan, Meksika, Hindistan, Litvanya, Makedonya, Malavi, Malezya, Polonya, Rusya, Samoa, Sırbistan, Güney Afrika, Tanzanya ve Türkiye olmak üzere 22 aktivisti bir araya getirmiştir. İlk iki gün katılımcılara BM organlarının trans savunuculuğu ile en ilişkili olan kısmı ve bu organların fonksiyonu, günümüze dek trans meselelerine yönelik ne yaptığı ve trans aktivistlerin nasıl ilişkilendiğine yönelik bilgi verilmiştir. Bu eğitim aynı zamanda BM bünyesinde nefret cinayetleri ve şiddetin izlenmesi, kimlikleri patolojik olmaktan çıkarma, mülteci haklarının korunmasına yönelik tematik bölümleri de içermiştir. Üçüncü gün, katılımcılar Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi’nin 30. oturumunda Birleşmiş Milletler’i ziyaret etmiş ve devletlerle birebir toplantılar yapmışlardır. Aynı günün ilerleyen saatlerinde bazı aktivistler Transgender Europe tarafından düzenlenen ‘‘Birleşmiş Milletler’de Transların Sesi’’ etkinliğinde konuşmuşlardır. Bu kit, daha geniş bir kitleye eğitim imkânını veren içeriğe hizmet etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Yapı

Bölüm 1 Birleşmiş Milletler’de savunuculuk çalışmalarına nasıl başlamanız konusunda düşünmenize yardımcı olacaktır. Bu bölüm, Birleşmiş Milletler’den ne tür bir müdahillik beklediğinizi tanımlamanıza

yardımcı olacak ve ihtiyaç duyduğunuz Birleşmiş Milletler organıyla ilişkilerneniz için sizi yönlendirecektir. Ayrıca bu bölüm trans hakları savunuculuğu için en ilişkili Birleşmiş Milletler aktörlerinin kısa bir tanımlamasını da içermektedir.

Bölüm 2 Birleşmiş Milletler'den en acil müdahalenin nasıl sağlanabileceğini anlatmaktadır.

Bölüm 3 Birleşmiş Milletler mensubu olan ülkelerin raporlarının ve önerilerinin içeriklerini nasıl daha etkileyici hale getirebileceğinize odaklanacaktır. Ayrıca Birleşmiş Milletler mekanizmalarının ülkeniz bünyesinde nasıl bir yaptırım uygulayabileceğini açıklayacaktır.

Bölüm 4 trans haklarını en ilgilendiren tematik raporları ele alıp, bu sorunların altının nasıl çizilmesi gerektiğine dair yolları gösterecektir.

Bölüm 5 ülkenin hâlihazırdaki durumu, ziyaretleri, müzakereleri ve bunlardan ne şekilde faydalanabileceğinizi sunar.

Bölüm 6 Ülkenizdeki yargı sistemi yetersiz ise Birleşmiş Milletler organlarından nasıl hukukî mütalaa alabileceğine dair fikir verir.

Bölüm 7 trans meselelerindeki ortak bildiri ve öneriler gibi üst düzey kararları nasıl etkileyebileceğinizi tartışmaktadır.

Bu kit aracılığıyla, devletlerle birebir görüşmeler, insan hakları izlemesi, sivil toplum önerileri ve yan etkinlikler gibi aktiviteleri içeren savunuculuk çalışmanızda başvurabileceğiniz pek çok faydalı araçların çoğu hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

TGEU ve ARC International'ın BM Eğitimi, 22 Eylül 2015.

1. BM ile Savunuculuğa Başlamak ^[1]

BM Nedir?

Birleşmiş Milletler 1945'te kurulan ve 193 üye devletin bulunduğu hükümetlerarası bir örgüttür. Amaçlarından bir tanesi insan haklarını dünya çapında korumak ve özendirmektir. Bu amaçla, BM insan hakları antlaşmalarını kabul eder ve devletlere bu antlaşmalarda kutsal bir yere konumlandırılmış insan haklarına saygı göstermeleri için çeşitli BM organları kurar. BM, devletlerin insan haklarını koruyup korumadığını gözlemlemek için iki farklı organa sahiptir: Bir kısmı bağımsız insan hakları uzmanlarını içerirken, diğer kısmı üye devletlere sahiptir.

Neden BM Savunuculuğu?

Kendi ülkenizde ya da dünya çapında bulunan transların insan hakları açısından sahip oldukları hakları geliştirmek için Birleşmiş Milletler ile çalışabilirsiniz. Birleşmiş Milletler, ülkelere onları trans haklarına saygı duymaları konusunda mecbur bırakarak önerilerde bulunabilir. BM aynı zamanda trans hakları derken aslında neyi kastettiklerini daha açık bir hale getirebilir ve böylece kendi ülkenizdeki savunuculuğunuzda bu standartları göz önünde bulundurabilir, kullanabilirsiniz.

BM organları, aktivistler aşağıdakileri gerçekleştirirse şunları yapabilir;

- Sahada mevcut olan hak ihlalleri hakkında bilgi ve malumat toplarsa,
- BM'den ne tür bir yardıma ihtiyaçları (öneri, standart ya da müdahale) olduğunu netleştirirlerse,

Trans meselelerini ele alan neredeyse bütün BM organlarına ulaşabilirsiniz ama bunu nasıl ve ne zaman yapmanız gerektiğini bilmeniz gerekmektedir. Aynı zamanda BM'nin size nasıl yardım edebileceğini ve ne tür bir müdahale yapabileceklerini biliyor olmanız gerekmektedir.

İnsan hakları aktivistleri olarak Birleşmiş Milletler'le ilişkilenemeye başladığınızda atacağınız ilk adım, hangi tür müdahalelerin yapılabileceğini ve hangi BM organının bunu gerçekleştirebileceğini gösteren bir kavram haritasına sahip olmaktır. Birleşmiş Milletler bütünlüğü anlaşılması zor bir örgüttür: trans savunuculuğunu ilgilendiren mekanizmalara odaklanın!

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR)

OHCHR her yerde ve herkesin insan haklarını korumak ve teşvik etmekle yükümlüdür. Çalışanları insan hakları uzmanıdır. Ofis, antlaşmaya dayalı denetim usulleri ve özel usuller gibi diğer BM organları için bilgi toplayarak ve hâlihazırda devam etmekte olan insan hakları ihlallerine dikkat çekerek onları desteklemekle sorumludur. OHCHR cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerine odaklanan küçük bir ekibe de sahiptir. İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'ni ülkenizdeki insan hakları konusunda bilgilendirmeniz, onların diğer Birleşmiş Milletler aktörlerine bu bilgiyi kolayca aktarabilecekleri için büyük önem arz etmektedir. Bu birim, transların karşılaştığı hak ihlallerine dikkat çekmekte ya da kendi insan hakları kampanyalarını yaratmaktadır. [2]

Bu organ, size nasıl yardımcı olabilir?

- Trans haklarına yönelik tematik raporlar yayınlayabilir.
- Trans meseleleri konusunda devletlere önerilerde bulunabilir.
- Sivil toplumdan acil destek alabilir ve adı geçen devlete yönelik bireysel ya da sistematik insan hakları ihlali ve ciddi bir mesele varsa sivil toplumun yaptığı acil itirazları edinebilir.
- Kampanyalar, basın açıklamaları ve basın bültenleri aracılığı ile trans meseleleri hakkında farkındalığı arttırabilir.
- Sivil toplum örgütlerinin ve aktivistlerinin kapasitelerini geliştirerek onlara destek verebilir.
- Hükümetteki kişilerin de kapasitelerini geliştirebilir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu ve Üçüncü Komite

Genel Kurul devletlerin temsilcilerinden oluşur ve Birleşmiş Milletler içinde karar vermekle yükümlüdür. Doğrudan trans haklarını ilgilendiren insan hakları standartlarını oluşturur ve günceller. Aralık ve Eylül arasında bir zaman diliminde yılda bir kez olmak üzere New York'ta toplanır. Genel Kurul belirli konularda görevli çeşitli komitelere sahiptir. Bütün dünya çapındaki insanları etkileyen insan hakları konularını, insani ve sosyal ilişkileri kapsayan Üçüncü Komite, bunlardan trans hakları ile en ilişkili olanıdır. [3]

Genel Kurul ve Üçüncü Komite size nasıl yardımcı olabilir?

- Genel Kurul'da olan devletler, trans haklarına yönelik ya da trans ve çok kimlikli bireylere yönelik hak ihlallerini kınayan ortak bildirimler yayınlayabilirler.
- Genel Kurul önergeleri adı altında cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorunları hakkında resmi bildirimleri kabul edebilir. [4]

İnsan Hakları Konseyi (HRC)

İnsan Hakları Konseyi, Birleşmiş Milletler içinde, Genel Kurul tarafından belirlenmiş 47 ülkeden oluşan hükümetlerarası bir organdır. Dünya çapında insan haklarını korumak ve teşvik etmekle yükümlüdür. Belirli bir insan hakları ihlaline yönelik devletlere önerilerde bulunabilir. Cenevre'de Mart, Haziran ve Eylül olmak üzere yılda üç kez toplanır. [5]

İnsan Hakları Konseyi size nasıl yardımcı olabilir?

- Konseydeki devletler trans ya da diğer çeşitli kimliğe sahip bireylere yönelik hak ihlallerini kınayan ortak bildirimler yayınlayabilirler.
- Konsey trans hakları ile doğrudan alakalı önerge yapabilir. Bu zamana dek iki tane cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair hak ihlalinin kaynaklı önerge kararı almıştır, ki bunlar için OHCHR'nin dünya çapında LGBTİ'lerin karşılaştığı şiddet ve ayrımcılık hususunda tematik raporlar yazması gerekmektedir.

Evrensel Periyodik İnceleme (UPR)

UPR 2006 yılında bütün devletlerin insan hakları kayıtlarının bir kez daha gözden geçirildiğinden emin olmak için kurulmuştur. Öneriler, insan hakları uzmanları tarafından değil devletler tarafından yapılır. Kontrol esnasında devletler ülkelerindeki insan hakları problemlerini çözmek, durumu çözüme kavuşturmak ve insan haklarını geliştirmek adına ne gibi eylemlere geçtiklerini beyan ederler. [6]

UPR size nasıl yardımcı olabilir?

- Devletler trans meseleleri hakkında ülkenize tavsiyelerde bulunabilir.
- Bu tavsiyeler hükümetinize ulaştığında, yapılan tavsiyelerin kabul edilip edilmediğine dair ilgili hükümet tarafından cevap verilmesi zorunludur.

Özel Usuller (SPs)

İnsan Hakları Konseyinin SPs kolu belirli ülkelerde veya belirli konularda raporlama yapan bağımsız insan hakları uzmanlarından oluşmaktadır. 2015 yılının Mart 27'sinden bu yana 41'i tematik olmak üzere ve 14 ülkede yetkisi bulunmaktadır [7]. SPs trans ve LGBT aktivistleri için Birleşmiş Milletlerdeki en etkili müttefiklerden birisidir. SPs bağımsız, etkili ve ilişkilenmesi kolay bir organdır. Bünyesindeki görevlilerin çoğu sivil toplum geçmişinden geldiği için aktivistlerden gelecek her türlü bilgiye açıktırlar.

SPs size nasıl yardımcı olabilir?

- Ülke ziyaretlerinde bulunurlar ve genel olarak insan hakları durumunu raporlarlar ya da sağlık, kadına karşı şiddet veya gözüaltına alınma durumları gibi belirli bir konuya da odaklanabilirler.
- İnsan hakları ihlalleri hususunda ilgili hükümetle temas halinde olarak hızlı bir şekilde müdahale edebilir.
- Tematik çalışmaları sürdürebilirler ve uzmanlarla müzakere toplantısı yapabilirler.
- Basın açıklamaları, basın bültenleri yayımlayarak ve/ya uzman eğitimlerine veya panellere katılarak trans meseleleri hakkında farkındalığı arttırabilirler.

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri (TBs)

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri, devletlerin önceden taahhüt ettikleri maddelere bağlı kalıp kalmadıklarını, yapmaları gereken zorunlulukları yerine getirip getirmediğini gözlemleyen bağımsız uzmanların içinde bulunduğu komitedir. Her devlet katılacağı antlaşmaya kendisi karar verir. Çocuk hakları sivil ve siyasi haklar, kadınlara karşı şiddet gibi tematik antlaşmalar mevcuttur ve şu an hâlihazırda 10 adet antlaşmaya dayalı denetim usulü bulunmaktadır. Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri üyeleri bağımsızdır ve bunlara belirlenen insan hakları konusunda uzman bir bilirkişi atanmıştır. Devletler dört yılda bir olmak üzere bu organlardaki kişilerde olacak değişiklik için seçime giderler. [8]

TBs size nasıl yardımcı olabilir?

- Bir devletin insan haklarını ihlal edip etmediğini gözlemleyebilir ve öneriler getirebilir.
- Antlaşmada tam olarak bazı insan haklarını detaylı olarak açıklayan "Genel Yorumlar" yayımlayabilir.
- Bazı Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri bireysel davalar hakkında bilgi alabilir ve ulusal bir mahkeme gibi yargıda bulunabilir.
- Bazı Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri ülkenizi ziyaret edebilir, hükümetiniz ve sivil toplum ile tanışabilir, insan hakları durumunu iyileştirmeye yönelik hükümete yönelik tavsiye kararı çıkarabilir.

Diğer BM organları

BM'nin programları, fonları, uzmanları ve diğer başka imkânları vardır. Bunlardan UNAIDS, UNHCR ya da WHO [9] gibi bazıları tematik konularda görevlidir. Bazılarının ulusal ya da yerel ofisleri bulunmaktadır. Çoğu ülkede küresel olarak bu organlar trans haklarının korunmasında rol oynamışlardır. 2015 yılında 12 temsilci LGBTİ'lere karşı ayrımcılığı ve şiddeti sonlandırmaya yönelik ortak bir bildiri yayınlamıştır ve transları ilgilendiren pek çok tavsiyede bulunmuşlardır. [10]

Size nasıl yardım edebilirler?

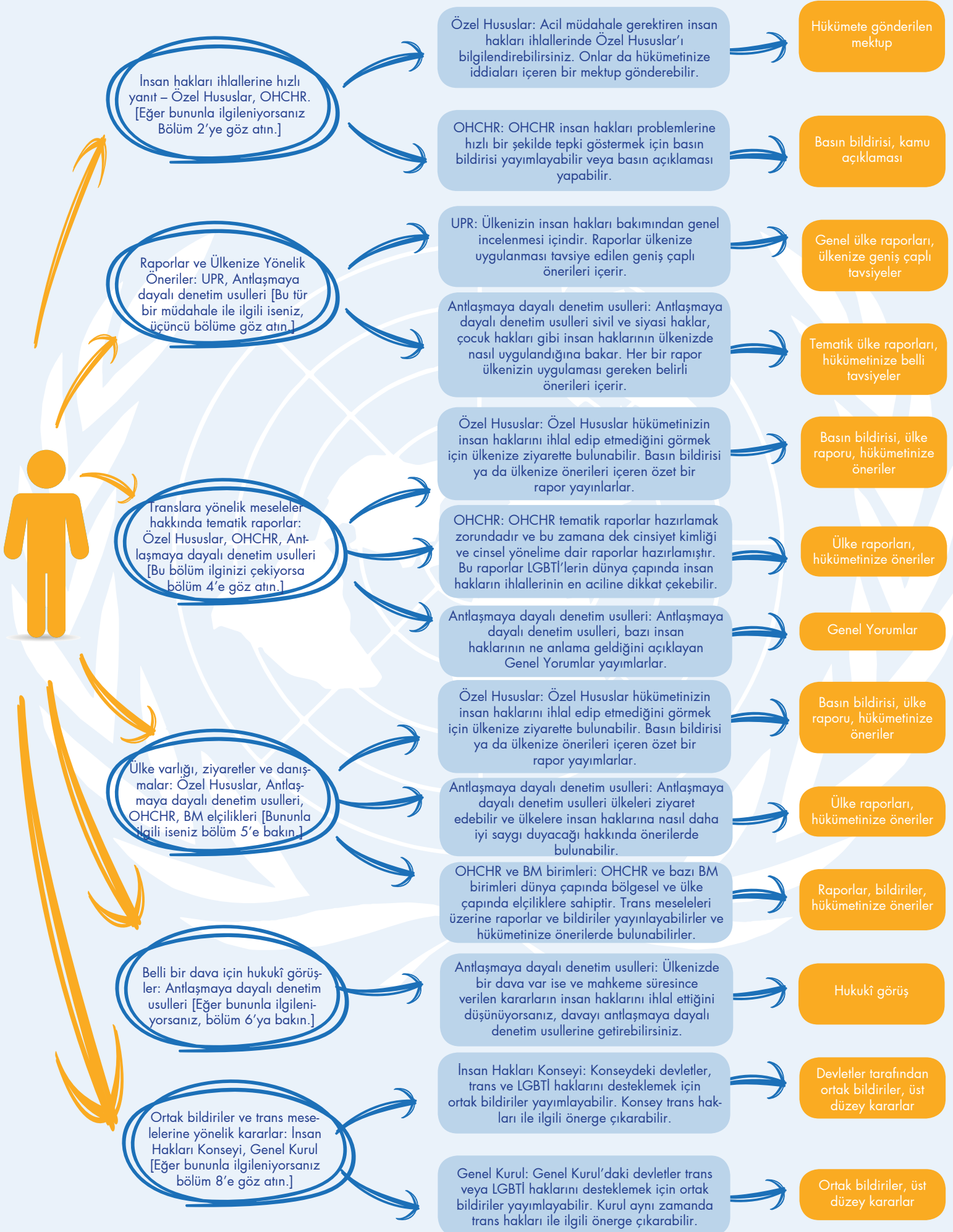
- Transların durumlarını içeren bildiriler ya da raporlar yayınlayabilirler.
- Hükümetlerle işbirliği yapabilir, kamu politikası ve hukukta düzenlemeye gidilmesini salık verebilirler.
- Oluşlarına, bulundukları ülke veya bölgeye bağlı olarak, bazı organlar kapasite güçlendirme eğitimleri ile, bazıları ise savunuculuk yaparak ya da kaynak yaratarak sivil toplum gruplarına destek verebilir.

Yerel Organlar

Amerika Kıtası İnsan Hakları Komisyonu [11] (IACHR), Amerika Kıtası İnsan Hakları Mahkemesi, Afrika İnsan Hakları Komisyonu [12] (ACHPR), Afrika İnsan Hakları Mahkemesi ile Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği [13], ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [14] (ECHR) [15] mekanizmalarını da içeren Avrupa Konseyi gibi yerel insan hakları organları da mevcuttur.

Birleşmiş Milletler ile bu organlar arasında resmi bir ilişki yoktur. Bunlar hem kendi aralarında hem de BM ile işbirliği içerisinde ve kullandıkları dilin de yansıtıcı olduğunu görebilirsiniz. Örneğin BM antlaşmaları ya da deklarasyonları genellikle yerel araçlara uydurulur. Yerel organların yapısı bir şekilde birbirine benzerdir. Örneğin; ACHPR ve IACHR Özel Raportörlere sahiptir.

BM Savunuculuğu'ndan Nasıl Faydalanabilirim?

Savunuculuğunuzu Güçlendirecek İpuçları

1. BM'nin sizin için doğru araç olup olmadığından emin olun!

Eğer hükümetiniz insan hakları standartlarını korumak istiyorsa, BM'nin hükümetinize zorunluluklarını hatırlatmasını ve belirli konularda hükümetinize tavsiyelerde bulunmasını sağlamanız kesinlikle savunuculuğunuza yardımcı olacaktır. BM standartlarına uymayan, BM işinin sizin için pek de faydalı olmadığı bir devletten de geliyor olabilirsiniz. Bu durumda yerel insan hakları mekanizmaları ile ilişkileneniz ve işinizi ulusal boyutta çalışmanız sizin için daha stratejik olabilir.

2. Diğerlerinden yardım isteyin!

Uluslararası trans ve LGBTİ örgütleri, OHCHR ve diğer insan hakları örgütleri sivil toplum girdisi sunan yerel sivil toplum kuruluşlarını desteklemeyi ya da BM sistemi içerisinde onlara yardımcı olabilecek kontaklar kurmayı taahhüt etmektedir. Onlara erişim sağlayın, onların deneyim ve uzmanlıklarından faydalanın! Savunuculuk çalışmanız süresince attığınız adımlardan onları da haberdar edin ki BM'de işinizi nasıl destekleyebileceklerini bilsinler. Bazıları trans aktivistlerin Cenevre'ye gelmesi konusunda sponsor desteği sağlayabilir ve kişisel olarak ilgili organlarla ilişkilennemeleri konusunda destek verebilir.

Ulaşılabileceğiniz Trans ve LGBTİ Örgütleri

ARC International: arc@arc-international.net

GATE: gate@transactivist.org

RFSL: personal.international@rfsl.se

ILGA: unsupport@ilga.org (UPR) ve

untreaties@ilga.org (Treaty bodies)

COC Netherlands: info@coc.nl

OutRight Action International:

hello@outrightinternational.org

OHCHR: LGBTHumanRights@un.org / civilsociety@ohchr.org / InfoDesk@ohchr.org

3. Hükümetinizin kimi dinlediğini iyi bilin!

Her zaman hükümetinizin kimi dinlediğini ve hükümetinizi kimin etkilediğini iyi bilmeye ihtiyacınız ola-

cak. Örneğin bazı aktivistler ve STK'lar sadece Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri ile çalışırlar çünkü devletler sorunlar hakkında onlara daha hızlı cevap verirler. Eğer ülkeniz çoğu antlaşmayı tasdik etmemiş ise, UPR'a odaklanabilirsiniz ve/ya HIV/AIDS gibi özel tematik süreçlere katılabilirsiniz.

4. Her zaman takipte kalın!

Sorunların BM tarafından bilinmesi ve istediğiniz önerilerin elde edilmesine dair motivasyon sizin başlangıç noktanız olmalıdır. Savunuculuğunuz için bununla ilgili referansları ve tavsiyeleri kullanın.

5. Medyayı kullanın!

BM organları ülkenizdeki transların şiddete maruz kalması hakkında konuştuğunda ya da bu konu ile ilgili bir tavsiyede bulunduğunda, medyayı ayakta tuttuğunuzdan emin olun. Eğer kimse ülkenizde gerçekleşen ayrımcılıkları bilmiyorsa, bu noktada BM raporları bir işinize yaramaz. BM referanslarını ulusal düzeyde kullanmak ise sizin görevinizdir: basın açıklaması yazın, basın konferansı tertip edin, ya da bir röportaj verin. Basının yarattığı ilgi insan haklarını korumak konusunda hükümetinize baskı yapacak en etkili araçlardır.

6. BM'ye doğru terminolojiyi kullanmasında yardımcı olun!

Tüm BM uzmanlarının trans meselelerinde uzman olmasını beklemeyin- onların iyi birer müttefik olmalarını istiyorsanız onlara yardımcı olun. BM'nin raporlarında kolayca kullanabileceği şekilde bilgi aktarımı yaparsanız onlar da bunu raporlarında yapabilirler. Bu, BM'nin hükümetinize yapacağı tavsiyelerin ne olacağını doğrudan etkileyecek ve trans haklarına ilişkin dilin değiştirilmesini sağlayacaktır.

7. Önerilerinizi güncel tutun!

Bir mekanizmaya ilişkin kullandığınız bilgileri yenileyebilir ve bunu diğerleri ile paylaşabilirsiniz. Ama unutmayın ki her organ açık biçimde tanımlanmış yetkilere sahiptir ve onun altında bulunanları etkileyebilir. Bu, ilişkilendiğiniz organa yaptığınız önerileri her zaman amacına uygun hale getirmeniz anlamına gelmektedir.

8. BM organlarını birbirlerine referans gösterin!

Yaptığınız önerilere daima sizin ele aldığınız sorunlar hakkında; diğer BM organının önceden söylemiş olduğu bir şeyi referans olarak ekleyin. Böylece bu mekanizmalar birbirlerinin standartlarını pekiştirmiş olacaktır. Örneğin, eğer İnsan Hakları Komitesi hükümetinize bir öneride bulunmuşsa, UPR önerinizde bunu alıntılaysın. Sorunun hakkında ne kadar çok organ varsa, savunuculuğunuz da o kadar etkileyici olacaktır!

9. Güvenlik önce gelir: Anonim kalmanız gerekiyorsa öyle yapın!

BM ile ilişkileneniz, ulusal düzeyde yaptığınız savunuculuk için önemli bir nokta olabilir ama BM'nin size her zaman koruma sağlayamayacağını da aklınızda tutmalısınız. Hükümetiniz yaptığı hak ihlallerini raporladığınız için sizi cezalandırmak isteyebilir. BM dili: Bu tür cezalandırmalar tehdit veya saldırılar şeklinde olabilir ve misilleme (reprisal) olarak adlandırılır.

BM'ye bilgi sunarken genellikle adınız veya ait olduğun grubun adını sunmak zorunda olmanıza karşın, bilgiyi anonim olarak da sunabilir, yetki sahipleri ile gizli toplantılar yapabilirsiniz. İlişkilenenmeden önce bu seçenekleri de aklında bulundurun.

Kaynaklar

Front Line Defenders: Protection Manual for Human Rights Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/protection-manual-human-rights-defenders-0>

Front Line Defenders: Digital Security and Privacy for Human Rights Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/resource-publication/digital-security-privacy-human-rights-defenders>

OSCE: Guidelines on the Protection of Human Rights Defenders:

<http://www.osce.org/odihr/119633?download=true>

Acil Destek Veren Kuruluşlar

Front Line Defenders:

<https://www.frontlinedefenders.org/>

Urgent Action Fund: <http://urgentactionfund.org/>

The Fund for Human Rights:

<http://globalhumanrights.org/>

Freedom House: <https://freedomhouse.org/>

BM, trans aktivistlerin ülkenizde karşılaştıkları hak ihlalleri için bildirimde bulunabileceğiniz İnsan Hakları Savunucuları Özel Raportörü'ne sahiptir.

Detaylar için :

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/SRHRDefenders/Pages/SRHRDefendersIndex.aspx>

Düzenli insan hakları incelemesi yapan BM organları arasındaki temel farklılıklar nedir? [16]

	Evrensel Periyodik İnceleme (UPR)	Özel Hususlar (SPs)	Antlaşmaya dayalı denetim usulleri (TBs)
Ne tür bir gözden geçirme?	Ülkeler: UPR incelemesi ülkelerin insan hakları kaydını tutar.	Ülkeler/konular: SPs, ya bir ülkedeki insan hakları durumunu inceler ya da genel incelemenin bir parçası olarak insan hakları temalarına odaklanılır.	Ülkeler: Antlaşma organları bir devletin tasdik ettiği antlaşmalar kapsamında hangi zorunlulukları yerine getirip getirmediğini inceler.
Önerileri kim yapıyor?	Devletler: Devletler birbirlerine önerilerde bulunurlar.	Uzmanlar: Bir uzman ya da küçük bir grup uzman devletlere önerilerde bulunurlar.	Uzmanlar: Bir uzmanlar komitesi devletlere önerilerde bulunur.
Hangi insan haklarını kapsamakta?	Hepsi: Bütün insan hakları UPR tarafından kapsamaktadır.	Bazıları: SPs ya ülkelere ya da belli konulara odaklanırlar.	Bazıları: Antlaşmaya dayalı denetim usulleri yalnızca kendi antlaşmalarını kapsayan haklara odaklanılır.
Ülke ziyaretleri var mı?	Hayır: UPR sürecinde hiç ülke ziyareti yoktur.	Evet: SPs, ülke onlara izin verdiği sürece ülke ziyaretlerine devam edebilir.	Evet: İşkenceyi Önleme Alt Komitesi gibi bazı antlaşma organları ülkeleri ziyaret edebilir.
İnceleme hangi sıklıkta?	Her dört yılda bir	Her Özel Husus; kendi ülkelerinde ya da konularında her yıl bir ya da iki tane rapor yayınlar. Yıl boyunca bir ülkede ciddi insan hakları ihlali varsa yıl boyunca acil haberleşme sağlayabilirler.	Değişir: Devletler kabaca dört yılda bir incelenir ama genelde daha az sık gerçekleşir bu durum.
Hangi ülkeleri kapsamakta?	Hepsini	Bazıları: Bütün devletler SPs tarafından incelenebilir fakat devletler ülke ziyaretlerini yapabilmeleri için davet edip etmeyeceklerine karar verirler.	Bazıları: Yalnızca verili bir antlaşmayı tasdik eden devletler TBs tarafından incelenebilir.
Önerilerin yetkisi	Politik: UPR önerileri devletlerin birbirleri üzerinde kontrolü olduğu için daima politik ve üstü kapalıdır.	Uzmanlar: Öneriler bağımsız yasa uzmanları tarafından yapılır, ki bu da onları oldukça otoriter yapar. Öneriler bağlayıcı değildir, yani devletler bunları uygulamak için yalnızca teşvik edilir.	Yaptırım gücü yüksek: TB önerileri otoriterdir, bu devletlerin kararları uygulaması gerektiği anlamına gelmektedir. Öneriler genelde hukukidir ve spesifikler.

Birleşmiş Milletler ile mi yoksa yerel organlarla mı ilişkilenebiliyim?

İnsan hakları savunuculuğunu yürütürken, ulusal, yerel veya uluslararası organlarla ilişkilenebilirsiniz. Bazı gruplar sadece yerel organlarla ilişkilendirilir çünkü hükümetler onların tavsiyelerini daha çok dikkate alırlar. Diğerleri BM ile ilişkilendirilir çünkü yerel organlar cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerine hitap etmekte isteksiz olabilirler. Çalışılacak hiçbir yerel mekanizmanın olmadığı Asya’da, örgütler BM ile ilişkilenemeyi tercih edebilirler.

Örneğin; Latin Amerika bağlamında, IACHR ile ilişkilenecek daha makul olabilir çünkü onun standartları Birleşmiş Milletler’inkinden daha çok etkilidir.

IACHR’nin LGBTİ hakları için kendi raportörlüğü vardır: <http://www.oas.org/en/iachr/lgtbi/>

İpucu

Her zaman yerel ya da uluslararası bir organa gitmeden evvel kendi hükümetinle uzlaşmaya gittiğinizden emin olun.

Örnek

Namibya 2011 yılındaki UPR raporunda ele alındığında sivil toplum bir gölge rapor sunmuştu ve hükümet bu sorunları doğrudan kendilerine hiçbir şekilde sunmadıklarını belirtti. STK'lara yıllardır iktidarla bir toplantı düzenlemedikleri şeklinde cevap verildi. Bu etkileşim sonunda kapıları açtı ve şimdi devlet ve sivil toplum arasında düzenli müzakereler var.

II. İnsan Hakları İhlallerine Hızlı Yanıt

Çoğu BM organı bir ülkedeki insan hakları ihlalleri hususunda tavsiye verebilmek ya da gözlem yapabilmek için uzun zamana ihtiyaç duyar. BM'nin acil müdahale etmesini gerektiren örnekler de olabilir. Örneğin eğer bir trans öldürülür ya da saldırıya uğrar ise ve bu konuda yetkililer sürece dair herhangi bir araştırma yapmıyor, öne çıkan failler hakkında yasal takip başlatmıyor ya da mağdura destek ve çare sağlamıyorsa bu acil durum kapsamında değerlendirilir. Ya da gözaltı merkezinde trans mahpusların hakları ihlal ediliyor veya gelecek seçimlerde vaat edilenler trans haklarını ihlal ile sonuçlanacak ise bu da acil durum kapsamına girer.

BM'den acil müdahale etmesini bekliyorsanız, ulaşabileceğiniz iki organ mevcuttur:

- **Özel Usuller (SPs)**
- **OHCHR**

Özel Usuller (SPs) [17]

SPs'e hızlı müdahale etmeleri için acil başvuruda bulunabilirsiniz. Merkezi bir BM e-posta adresine içeriği yazarsınız ve bu e-posta adresine gönderilen her şey yetki sahiplerinin hepsine ulaştırılır. Yetkilere bağlı olarak, SPs sorunla kimin ilgileneceğine karar verir ve hükümetinize bir yazı gönderir. Gönderide bulunmak düşündüğünüz kadar bürokratik eylemler gerektirmez ve oldukça kolaydır.

BM dili: SPs tarafından hükümetinize gönderilen mektuplara rapor denir ve bunlar ya iddia mektuplarıdır (acil olmayan) ya da acil çağrı mektuplarıdır.

SPs'e göndermeniz beklenen bilgiler aşağıdaki gibidir:

1. Mağdurlar kimdir?
2. Olayın failleri kim? (Biliniyorsa)
3. Bu bilgiyi kim sunuyor?
4. Ne oldu/gelişmeler neler/olması muhtemel? Ne zaman? Nerede?

Daha fazla bilgiyi bu siteden edinebilirsiniz:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Communications.aspx>

Raporunuzu urgent-action@ohchr.org adresine iletebilir ya da posta yolu ile OHCHR-UNOG, 8-14 Avenue de la Paix, 1211 Geneva 10, İsviçre adresine gönderebilirsiniz.

İpucu

Acil çağrı için istekte bulunurken OHCHR'de LGBTİ haklarına yönelik çalışma yapanları, Cenevre'de ILGA, GATE, ARC gibi LGBTİ hakları üzerine çalışan örgütleri alarma geçirmeniz önem arz etmektedir. SPs bütün talepleri ele alacak kadar eleman kapasitesine sahip olmadığı için ve

kabul edilen talep sayısı yüzlerce olduğu için gereken önemin verilmesini garantileyemeyecektir.

Özel Usuller (SPs) Nedir?

SPs belirli ülke perspektifinden veya tematik olarak insan hakları hususunda raporlama yapan bağımsız insan hakları uzmanlarıdır. Ürettikleri raporlara dayanarak İnsan Hakları Konseyi önerge çıkarmak dâhil olmak üzere insan hakları ihlalleri konusunda eyleme geçebilir.

Özel Usuller bireysel (Özel raportör veya Bağımsız Uzmanlar) ve her biri farklı bölgeden gelen beş kişilik gruplar halinde çalışan uzmanları içerir. Özel Usuller ücretli değildir ama BM tarafından sağlanan destek ekibine sahiptir.

Örnekler

- Keyfi gözaltılar üzerine çalışan gruplar
- Sağlık hakkı üzerine çalışan özel raportör
- Uluslararası dayanışma ve insan hakları bağımsız uzmanı

Bütün Özel Usuller listesini burada bulabilirsiniz:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Currentmandateholders.aspx>

Çoğu Özel Usuller (SPs), geçmiş yıllardaki trans hakları üzerine tartışmaktadır ve bunlardan translar ile ilgili olmayanlar böyle çalışmaya muhtemelen açıktırlar. Özel Usuller'in bilgisiz bırakılmasından daha kötü bir şey yoktur- aktivistler olarak sizlerin görevi sivil toplum verilerini onlara sağlamaktır.

Özel Usuller'in yetkileri genellikle üç seneliktir. Çok ilgili ve trans meselelerine çalışmaya kendini adanmış birisini de bulabilirsiniz fakat bir zaman sonra bu kişinin yerine geçen birisi bu konularla ilgili olmayabilir hatta belki de düşman bile olabilir.

İpucu

Özel Usuller sivil toplumdan pek çok bilgi almaktadır ve bu konu ile ilgilenebilecek personel eksikliği vardır. Eğer takip ederseniz ve azimli davranırsanız cevap almanız daha mümkün olacaktır.

Juan Méndez, İşkence Özel Raportörü.

Kaynak: BM Fotoğrafı | Rick Bajornas

İpucu

Özel Usuller ile ilişkilenebilirsiniz, böylece Cenevre'ye gelmek zorunda kalmazsınız.

İpucu

Özel Usuller'e başvurmak için belirli bir zaman çizelgesi yoktur ve iç yolları tüketmeden önce de başvuruda bulunabilirsiniz.

İpucu

Özel Usuller veya oradaki çalışanlarla iyi ilişkiler geliştirirseniz iletişimde kalırsınız ve gelişmeleri e-posta yolu ile aktarma fırsatı elde edersiniz.

Özel Usuller sivil toplumun sunacağı bilgiye dair yeniliklere açıktırlar ve böylece eksiksiz rapor yayınlayabilirler. Ama siyasi atmosferin de oldukça farkındalardır ve yetkilerini konseyden alırlar. Bazıları konseye raporlarını nasıl sunacakları ya da bir devleti ne kadar sert eleştirebilecekleri konusunda oldukça titiz davranabilmektedir. Bunların yaklaşımları değişkenlik göstermektedir: Bazıları hassas konuları devletlerle iki taraflı ele almayı seçebilir, ki bunlar ilişkilenecek için ideal olanlardır.

Kaynaklar

ARC International: Özel Raportörlerle Çalışma Rehberi: <http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/08/ARC-Special-Procedures-Guide-2015.pdf>

Outright Action International: Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelime Dair Özel Prosedürler Referansları: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UN%20Special%20Procedures_RefSOGI.pdf

Örnek (Bu örnek fiziksel ve cinsel tacizin detaylı anlatımını içermektedir.)

'1076. 10 Mayıs 2007'de özel temsilci (insan hakları koruyucusunun durumu üzerine) devlete Kuzey Bengal Devleti'nde AIDS Korunma ve Kontrol Merkezi'nde Akran Eğitmeni olan trans Ms Subhajit Dey'in durumunu ilgilendiren bir iddia mektubu gönderir.

1077. Elde edilen bilgiye göre; 24 Nisan 2007'de yaklaşık 22:45'te Ms. Dey bir müşteri ile birlikte Calcutta'da Sealdah tren istasyonunda bekliyorlardı. Bu sırada iki sivil polis yanlarına yaklaşıp sarkıntılık yapmaya başladılar. İddiaya göre polis memurları Ms.

Dey'i istasyonun تنها bir yerinde buluşmak için ikna etmeye çalışmışlar. Ama Ms. Dey ve yanındaki bu teklifi reddedince ikisini en yakın polis karakoluna almışlar. Müşteri kaçmayı başarınca polisler Ms. Dey'i ve yanındaki müşteriyi polis istasyonunun dışında dövmüşler.

1078. Raporlara göre Ms. Dey çoğunluğunun sivil olduğu 8-9 polis memurunun da olduğu polis merkezine getirilmiş. Polis memurları Ms. Dey'i sözlü ve fiziksel taciz etmeden önce suçlu olmakla itham etmişler. Onun bu zorlu sınavından sonra, Ms. Dey'i Sealdah'e bir daha dönmemesi şartı ile serbest bırakmışlar. Önceden de belirtilen olayların Hindistan'da insan hakları savunuculuğu yapan, özellikle cinsel yönelimi yüzünden marjinal hale getirilmiş grupların haklarını savunan Ms. Subhajit Dey ile doğrudan ilişkisi olabileceği yönünde endişelerimiz vardır.

1079. 20 Kasım 2007 tarihli bir mektupta, Cenevre'de Hindistan'ın diplomatik görevlisi Ms. Dey tarafından doğrudan ya da onun adına bildirilen herhangi bir şikâyet olmadığını belirterek yukarıdaki rapora cevap vermiştir. Ama Sealdah'ta bulunan polis merkezindeki başkomiser tarafından Mr. Ranjit Mondal ve Mr. Soumen Nandi isimli iki polis memuru hakkında kötü muamele yapmakla alakalı bir soruşturma başlatılmış. Sonuç olarak her iki memur hakkında da birim olarak harekete geçilmiş.^[18] **Ms. Subhajit Dey vakasında iddianameler üzerine çalışan İnsan Hakları Savunuculuğu Özel Temsilcisi, Hindistan, 2008.**

Örnek

"Cinsiyeti Tanıma Beyannamesi" transların yasal olarak tanınmalarına yönelik olumlu bir adım olmasına rağmen, geçirilen operasyonlara kanıt niteliğinde rapor isteme, evli olmama, beyannamenin yaş ortalaması altında kalan çocukların bu konu ile alakalı orantısız korumacılığa yönelik endişeler açıklanmıştır. Bu yapılan uygulamaların damgalamayı ve translara yönelik ayrımcılığı arttıracığı, bu zorunlulukların genç yaştaki ve çocuk trans ve intersekslerin gizlilik, eşitlik, ruh sağlığı ve fiziksel standartlara yüksek katılım haklarından mahrum bırakacağı aşikârdır.

Yukarıda belirtilen gerçekler ve endişelerle bağlantılı olarak, bu mektuba eklenmiş bu iddialara yönelik uluslararası insan hakları aracı ve standartlarını alıntılaman uluslararası hukuk eki referansını gözden geçirin.

^[19] **Kadına Karşı Ayrımcılık Üzerine Çalışma Grubu ve İrlanda'da Sağlık Özel Raportörü, 2015**

OHCHR^[20]

OHCHR devletlere bireysel ya da sistematik insan hakları ihlallerine yönelik raporlar gönderir ve aktivistlerden acil durum çağrısı alır. Bu yaşananları kınayan basın açıklaması yayınlayabilir ve devletin konu ile ilgili bir şeyler yapması için çağrıda bulunabilir. Daha etkili olacağına inanıyorsa özel olarak devletlere konu ile ilgili endişelerini dile getirir.

İletmek istediklerinizi civilsociety@ohchr.org adresine e-posta yolu ile ya da +41 22 917 9656'dan telefonla iletebilirsiniz. OHCHR'nin LGBTİ sorunlarına yönelik birimine LGBTHumanRights@un.org adresinden ulaşabilirsiniz.

OHCHR Nedir?

OHCHR bütün örgütlerin insan hakları amaçlarına öncülük eden bir BM organıdır. Bu her yerde herkesi kapsayan insan haklarının korunması ve yaygınlaştırılmasına yardım edilmesi görevi anlamına gelmektedir. Ofis 1993 yılında kurulmuş olup İnsan Hakları Başkomiserliği tarafından yönetilmektedir. Şu 2008-2014 yılları arasında görev almış Navanethem (Navi) Pillay'den sonra Ürdün'den Prens Zeid Ra'ad Zeid al-Hussein 2014 yılında Yüksek Başkomiserlik görevine atanmıştır.

OHCHR, Cenevre merkezlidir fakat ilişkilenebileceğiniz yerel ofisleri bulunmaktadır. Detaylı bilgi için Bölüm 6'ya bakınız.

Ofiste son yıllarda cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim konusuna ve bununla ilgili trans aktivistler için etkinliklere olan vurgu artmıştır. Detaylı bilgi için OHCHR'nin sitesine bakabilirsiniz. <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBT.aspx>

Detaylı bilgi için OHCHR'nin web sayfasından destek alabilirsiniz <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/ContactUs.aspx>

Ofis bildiriler yayınlayabilir ve insan hakları savunucularına ve translara karşı gerçekleştirilen saldırıları kınayabilir. Faillerin cezalandırılması için ve araştırma için çağrıda bulunabilir.

Ofis STK'lardan pek çok dava hakkında bilgi almaktadır ve her birine yetiştirmeye kapasitesi yetmemektedir. Uygulanan şiddetin dile getirilmesi için yeterince vakayı duyurmaya çalışmaktadır.

İpucu

OHCHR yaptığınız bütün raporlamaları duyurmaya bilir ama bununla ilgili onları yine de bilgilendirmeniz önem arz etmektedir.

BM İnsan Hakları
Yüksek Komiseri
Zeid Ra'ad Zeid
al-Hussein.
Kaynak: OHCHR

Örnek

Son zamanlarda Türkiye'deki LGBTİ'lere yönelik saldırılar, ayrımcı davranışlar ve şiddet uygulamaya yönelik teşvikler konusunda oldukça endişeliyiz. Yalnızca son iki haftada bile, raporlananlar arasında Ankara'da LGBTİ'lerin katledilmesini yüreklendiren posterlerin asılması, İstanbul'da bir gey gruba yapılan saldırı, Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği kurucusu ve insan hakları savunucusu olan Kemal Ördök'e yapılan gasp ve cinsel taciz bulunmaktadır. Son vaka ile ilgili polisin ayrımcı dil kullanması, mağduru şikâyet dilekçesi yazmaması için ikna etmeye çalışması ve iddia edilen faillerin sonradan gelen tehditlerine yönelik koruma sağlamaması konusunda oldukça endişeliyiz.

Yöneticilerin eşit dava norm ve standartlarının sağlanması adına tamamlanmamış araştırmaları ve ivedi, etkili ve bağımsız adli takibi sağlayarak bu ihlallerin cezasız kalmamalarını sağlaması büyük önem arz etmektedir. BM İnsan Hakları Ofisi bunların sonuçlanmasına dek her türlü desteği sağlamaya hazırdır. [21]

OHCHR'nin Türkiye Üzerine Bir Brifingi, 2015.

III. Ülkenize Yönelik Raporlar ve Öneriler

Devletlerin insan hakları ihlalleri yapıp yapmadığına düzenli olarak odaklanan pek çok BM organı bulunmaktadır. Revizyon süresince bu organlar, devletlerden, diğer BM organlarından ve sivil toplumdan bilgi toplar. Teftiş sürecinin sonunda bir özet rapor yazarlar ve daha iyi bir iş çıkması için devletlere yönelik tavsiyeler formüle ederler. Eğer bunların ülkenizdeki trans haklarının geliştirilmesinde faydalı olabileceğini düşünüyorsanız aşağıdakileri göz önünde bulundurun:

- **Evrensel Periyodik İncelemesi (UPR) veya**
- **Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri**

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinin sivil ve siyasi haklar üzerine antlaşmalar, işkence halinden özgürlük haline, çocuk haklarını ilgilendiren antlaşmalar gibi belirli insan haklarına odaklandıklarını aklınızdan çıkarmayın. Bu organların tavsiyeleri oldukça somuttur ve pek çok yetkili bu organların bünyesinde görevlidir, ki bu da bu kişilerin devletlere gerekenin uygulanması için baskı mekanizmalarının var olması anlamına gelmektedir. UPR daha genel bir incelemedir ve bu birimin önerilerinin yasal olarak bir bağlayıcılığı yoktur ama UPR'ın yaptıkları medyanın dikkatini daha çok çeker çünkü birbirine tavsiyede bulunan devletleri bünyesinde barındırır. Medyada, Amerika'nın Çin'deki işkencelere yönelik söyledikleri, bir uzmanın işkence hakkında söylediklerinden daha çok yankı uyandırır.

Evrensel Periyodik İnceleme (UPR) [22]

Eğer hükümetiniz antlaşmaları tasdik ediyorsa UPR sizin için etkili bir araç olabilir: Bütün BM devleti, kaç antlaşmaya katıldığına bakılmaksızın UPR tarafından incelenir. UPR ülkenizdeki insan hakları genel durumunu saptar. Bütün insan hakları UPR incelemesi süresince incelenir böylece ihlaller hakkında derinlemesine tartışmalar bir kenara bırakılır. Bu, sizin oldukça genel önerileri göz önünde bulundurmanız anlamına gelmektedir.

UPR Nedir?

İnsan Hakları Konseyi tarafından 2006 yılında kurulmuştur. Kurum, çok eleştiri alan bazı devletlerin yanı sıra sıkı denetimden kaçan güçlü devletlerin olduğu konusunda gelen eleştirilere cevap verecek şekilde dizayn edilmiştir. Bu mekanizmanın en önemli amacı bütün ülkelerdeki insan hakları durumunu iyileştirmek ve her nerede olursa olsun hak ihlallerine seslenmektir.

UPR bu yüzden 193 üye ülkenin insan hakları raporlarının düzenli olarak incelendiğini garanti altına alır. Bütün devletler dört yılda bir incelenir, teftiş edilir. Bu inceleme akranlar arasındır, yani bu devletlerin de devletleri incelediği anlamına gelmektedir. Bu süreç politikacılar tarafından yönetilir.

Daha detaylı bilgi için

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>

Kaynaklar

ARC International: UPR Kılavuzu:

http://arc-international.net/global-advocacy/universal-periodic-review/upr-guide_en/

OHCHR: Sivil Toplum için Pratik Kılavuz: UPR: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Documents/PracticalGuideCivilSociety.pdf>

UPR-Info: Sözün Ötesinde – UPR'ın Sahadaki Etkisi: https://www.upr-info.org/sites/default/files/general-document/pdf/2014_beyond_promises.pdf

OutRight Action International: UPR Sonuçları ve Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim ile Alakalı Tavsiyeler: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UPR_RefSOGI.pdf

UPR diğerlerine kıyasla ilişkilenebilir kolay bir mekanizmadır ki bu onu STK'lar için kolay erişilebilir kılar. Söz konusu olan inceleme düzenlidir, bu yüzden ilişkilenebilir zamanını önceden iyi planlayıp yurt içindeki savunuculuğa bunu da dâhil ettiğinizden emin olun.

UPR Sürecini Nasıl Etkileyebilirsiniz?

1. Raporunuzu Sunun!

UPR incelemesi sürecinin başında bütün paydaşlar BM'ye; hükümeti, BM organlarını, yerel organları, ulusal insan hakları kuruluşlarını ve sivil toplumu da kapsayan bir rapor gönderirler. Raporların herkes tarafından eş zamanlı verilmesi gerekmektedir. Böylece kendi raporunuzu sunmadan önce bir başka devletin neyi sunduğuna bakamazsınız. Bazı devletler sivil toplumdan kendi devlet raporlarına dâhil olmalarını isteyebilir, fakat STK'lar aynı zamanda sivil toplum bildirisini kendi başlarına da yapabilirler ya da bu ortaklığa katılabilirler de.

UPR'a sunacağınız önerileri UPR'ın internet sitesinden yükleyin: <http://uprdoc.ohchr.org> Önce kendinize bir hesap oluşturun, bunu yapması oldukça kolay ve basittir. Eğer örgütünüz kendi raporunu gönderiyorsa uzunluğu en fazla 5 sayfa olabilir. Koalisyon raporlarının uzunluğu 10 sayfa kadar olabilir.

BM Dili: STK'lar tarafından gönderilen raporlara gölge rapor ya da paralel rapor adı verilir.

Örnek

9. [...] Filipinler'de bulunan pek çok trans kadın hayatta kalmak için seks işçiliğine zorlanmıştır. Diğerleri ise genellikle bitirdikleri üniversite ile alakalı işleri değil de, eğlence, moda ve güzellik salon endüstrisine tutunmuştur. Ülkenin en parlak çalışma kolu olarak görülen çağrı merkezlerinde kendilerine yer bulabilen ve istihdam edilebilen bazıları ise bunu cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadelerine aykırı şekilde çalışmaktadırlar. Çoğu çağrı merkezinin trans kadınları kapsayan bir travesti politikası yoktur ve trans kadınlar kendilerini tanımladıkları cinsiyetin imkânlarına (kadınlar tuvaleti, soyunma odaları gibi) sahip değildirler. Bazı çağrı merkezi işletmelerinin ise trans kadınların başvurularını açık bir şekilde reddeden ve ayrımcı politikası mevcuttur.

Tavsiye: Hükümetin Filipinler'deki cinsel ve cinsiyet farklılığını içeren azınlık gruplara yönelik ayrımcılığın etkisinin komisyon araştırması yapmasına...[23] STRAP'ın (Filipinler'deki Trans Kadınlar Topluluğu'nun) Filipinler UPR bildirisinden, 2012.

2. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerini tartışan başka raporların olup olmadığını kontrol edin!

OHCHR, BM'den ve diğer paydaşlardan UPR sürecine katkıda bulunacak alıntıları toplayacaktır. Toplamda, üç rapor birleştirilecektir: Devlet, OHCHR ve diğer paydaşlar. Bütün bu raporlardaki LGBTİ ve trans meselelerine değinen referanslara dair bilginiz mutlaka olsun.

Kaynaklar

ARC –UPR'ın incelemesi süresince bilgi toplar. Veritabanlarını ülkeler bazında şu adresten görüntüleyebilirsiniz: <http://arc-international.net/global-advocacy/universal-periodic-review/> Daha fazla bilgi için UPR'ın sitesinde bulunan 'Ek-2' bölümüne bakabilirsiniz.

3. Hangi tavsiyeleri istediğinizi BM'ye söyleyin!

Devletinizle diyalog içine girmesi beklenen ülkeler ile yakınlık kurarak LGBTİ'lere ve translara yönelik belirli soruları sorabilirsiniz. Hükümetinize yapacakları tavsiyelerin altını çizdiğinizden ve endişelerinizi açık bir şekilde belirttiğinizden emin olun. Bütün bunları e-posta aracılığı ile yapabilirsiniz, böylece Cenevre'ye kadar gelmenize gerek kalmamış olur. Cenevre'de iseniz, devletlerle birebir toplantılar tertip edebilirsiniz.

BM Avustralya Daimi Temsilciliği ile birebir yapılan toplantıda yer alan TGEU ve ARC International'ın tertip ettiği BM Eğitimi Katılımcıları, İnsan Hakları Konseyi'nin 30. Oturumu, 24 Eylül 2015

4. Ülkeniz ile ilgili UPR oturum öncesi etkinliğine katılın!

Her bir inceleme öncesi, UPR-Info, Cenevre’de devletleri, ulusal insan hakları kuruluşlarını ve STK’ları incelenen devletlerdeki insan hakları durumunu tartışmak üzere bir araya getirdiği Oturum Öncesi adında bir toplantı organize eder. Bu toplantıyı tek seferde çeşitli delegelerle lobicilik yaparak UPR sürecini etkilemek için ve diğer devletleri ülkenizin önceki raporlarda belirtilen tavsiyeleri ne kadar uyguladığı hakkında bilgilendirmek için kullanabilirsiniz.

İpucu

Kendi ülkenizin oturum öncesi toplantıda konuşulup konuşulmayacağını UPR-Info’dan öğrenebilirsiniz. Ayrıca katılım sağlamak için başvuru yapmak ve Cenevre’ye seyahat masraflarınız için güvenilir sponsor bulmak da sizin sorumluluğunuzdadır.

Daha fazla bilgi için buraya tıklayabilirsiniz: <https://www.upr-info.org/en/upr-process/presessions> ya da UPR-Info’ya doğrudan presessions@upr-info.org adresinden e-posta atabilirsiniz.

5. Hangi tavsiyelerin yapıldığını kontrol edin ve hükümetinizi bunları kabul etmesi için teşvik edin!

Ülkenizin teftişinden sorumlu Çalışma Grubu, Cenevre’de ülke durumunu konuşmak için toplanacaktır. Üç saat sürecek teftiş sunulan üç rapora bağlıdır. STK’lar bu süreçte konuşamazlar fakat Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) statüsünde olanlar gözlemlemek için orada bulunabilirler ve devletlerle gayri resmî toplantılar düzenleyebilirler.

ECOSOC Statüsü Nedir?

Eğer örgütünüz BM’de daha sık konuşmak ve bilgi sunmak istiyorsa ECOSOC statüsü için <https://www.un.org/ecosoc/en/> adresi üzerinden başvuru yapılmalıdır. Başvuru, ulusal STK’lara da açıktır. ECOSOC statüsü STK’ların BM binalarına girmelerini sağlar, bu STK’lar yan etkinlikler düzenleyebilir ve konuşabilirler. Aynı zamanda bu, örgütün prestijini ve güvenilirliğini artırır.

Bugünkü haliyle 4,186 STK aktif danışmandır. LGBT grupları uzun süredir akreditasyon elde etmekte zorluk yaşamış ve bu güne kadar Küresel Güney örgütlerinden parmakla sayılacak kadar azı bunu alabilmiştir. ECOSOC statüsüne sahip olan bütün STK’ların listesine <http://csonet.org/> adresinden ulaşabilirsiniz.

Akreditasyonunuz olmadan da bazı BM süreçlerine dâhil olabilmeyi mümkündür ama bunu yaparken yine statüsü olan grup üzerinden sürecinizi yürütmek zorundasınız – örneğin; Cenevre’de ya da New York’ta bulunan BM binalarına girmek istiyorsanız, akreditasyonu olan bir grup aracılığı ile kayıt yaptırmanız gerekmektedir.

Araç 1 – Devletlerle Birebir Görüşmeler

Görüşeceğiniz elçilik temsilcilerinin dış işlerine odaklanacağını ve ülke içindeki iç meseleler hakkında çalışmayacağını ya da bunlara yaptırım uygulamakla sorumlu olmadığını aklınızda tutunuz. Uluslararası düzeyde devletin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meseleleri ile nasıl ilişkilendiğine odaklanmalı ve işinizi desteklemelerini sağlamalısınız.

İpucu

Uluslararası STK'lar, elçilik temsilcileri ile iletişim kurmanızda yardımcı olabilir.

- Oyuna girmek için bu tür toplantıları bir fırsat bilin. Amacınız kapıları açmak!
- Toplantı bittiğinde ne istediğinizi bilin ve mesajlarınızı ona göre titizlikle düzenleyin.
- Çok somut sözler (adımlar) beklemeyin: diplomatlar samimi ve kibar olacaklardır ama çoğunlukla somut adım atmayacaklardır.
- Toplantıda kimlerle ne görüştüğünüzü detayları ile kısa özet halinde not etmeyi unutmayın.
- İrtibat kişileri konusunda fikir alışverişinde bulunun ve toplantı akabinde yazacağınız ana konuları ve ileri desteği içeren e-posta aracılığı ile işin peşini bırakmayın.
- Kişisel iletişim kurduktan sonra daha sonrasında o kişi ile yeniden ilişkilenemeniz daha kolay olacaktır.

Elçilik görevlileri ile yapacağınız konuşmalar-da işinize yarar ipuçları

Basitten başlayın: Diplomatlar trans hakları hakkında fazla bilgiye sahip olmayabilirler. Cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi üzerine çalışan insan hakları savunucusu olarak kendinizi tanıttın ve sorunlar hakkında konuşacağınız devleti belirttin. Diplomatlara trans meselelerine aşina olup olmadıklarını ve anahtar meselelerin kısa bir özetini geçmenizi isteyip istemediklerini sorun. Bağlamı, anahtar kelimeleri ve altını çizdiğiniz ana konuları anladıklarından emin olun. Öncelikli meselelerinizin neler olduğunu paylaşın ve onlar için neyin önemli olduğunu sorun. Onların öncelikli alanlarında trans haklarını nasıl insan hakları olarak garantilediklerini sorun.

Ulusal düzeyde durumun ne olduğu ile ilgili bilgi edinin; onlara yaptıkları iyi şeyler hakkında konuşmaları için alan açarsanız bu faydalı olacaktır.

Genellikle danıştıkları bireylerin ve trans örgütlerinin kimler/neler olduklarını sorun. Trans aktivistlerle daha iyi ilişkilenecek savunuculuk yapın.

Dost Devletler

Uluslararası düzeyde ilişkilendikleri için teşekkür edin. BM seviyesine odaklanmaktasınız bu yüzden ülke içinde iyi bir iş çıkarmasalar da bunu yapmanız sonraki ilişkilenecekleriniz için önem arz etmektedir. BM'de transların haklarını savunurken hangi zorluklarla karşı karşıya geldiklerini sorun.

Soruları cevaplamaya hazır olun, özellikle trans haklarını ilerletmek için BM'de onlardan ne beklediğinizi bilin.

Bağlı bulundukları hükümetin Cenevre'de ilişkilenecek bir trans örgütünü finansal olarak destekleyip destekleyemeyeceklerini sorun.

Trans aktivistlerle doğrudan ve diğer LGB ve interseks örgütlerle de ilişkileneceklerini isteyin.

UPR incelemeleri süresince onlardan trans veya cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi konularında belirli tavsiyelerde bulunmalarını isteyin.

İki taraflı konuşabilecekleri ülkelerin hangileri olabileceğini öğrenin ve onları o ülkelerle trans meselelerini konuşmaları konusunda teşvik edin.

BM Brezilya Daimi Temsilciliği ile birebir yapılan toplantıda yer alan TGEU ve ARC International'ın tertip ettiği BM Eğitimi Katılımcıları, İnsan Hakları Konseyi'nin 30. Oturumu, 24 Eylül 2015

Daha az dost devletler

Onlara toplantı sonrasında sizinle ya da yerel bir trans örgütü ile ne şekilde ilişkilenebileceklerini sorun. Küresel Güney ve Küresel Kuzey dinamikleri konusunda dikkatli olun. Avrupalı savunucuların Uganda'ya ülkenin ulusal mevzuatını nasıl ıslah edeceklerini anlatmalarını isteyemezsiniz.

Çoğu Batı devleti konu trans meselelerine geldiğinde oldukça zayıftır, bu gerçeğin farkında olun. Bütün bölgelerde, kültürlerde farklı cinsiyet kimliklerinin ve cinsiyet ifadesi taşıyan kimliklerin var olduğunu açıklayın. Küresel Kuzey ülkeleri tarafından önergelerin desteklenmediğini, tartışmaya sunulmadığının altını çizin.

LGBTİ meselelerinden açık bir şekilde trans meseleleri ile ilişkilenmeleri konusunda onları teşvik edin. Bütün insanların ihlalden ve ayrımcılığın en kötü formlarından uzak bir yaşam sürmesi gerektiği konusunda bir duruş sergilemelerini isteyin. Eğer çıtayı düşük tutarsanız belki bu konuda ses çıkarmaya gönüllü olabilirler.

Trans haklarını desteklemelerinde daha çok ses çıkarmalarını engelleyen şeyin ne olduğunu sorun.

Tavsiyeler bittiğinde diğer STK'lara katılabilir ve hükümetinizin bunları kabul etmelerine yönelik lobicilik faaliyetlerine başlayabilirsiniz. Gerçekten büyük etki yaratacağınız safha budur! Final UPR raporu kabul edilmeden önce hükümetiniz hangi öneriyi kabul edip etmediğini, reddettiğini veya düşünmek istediğini belirtmek zorunda kalacaktır.

Örnek

"LGBT'lere yönelik ayrımcılığa hem yasal olarak hem de pratikte trans kimliklerin yaşadıkları zorluklara vurgu da yaparak savaş çünkü bu trans kimliklerin eğitimde eşitliği ve sağlık servislerine erişimdeki olanaklara erişimlerini etkilemektedir. " **Not edildi – Uruguay tarafından Costa Rica'ya yapılan öneri, 2014** [24]

" LGBTİ'leri de içeren azınlıkta kalan marjinal hale getirilmiş grupların ayrımcılığa uğramasının ve damgalanmasının sonlandırılması için somut önlemler al. – Kabul edildi. Almanya tarafından Fiji'ye verilen tavsiye, 2015. [25]

6. Cenevre'de sesinizi duyurun!

Ülkenizin UPR raporu Cenevre'de kabul edildiğinde ilgili oturumda (her bir oturumda ikişer dakika) konuşma şansı elde edersiniz. Konuşmanız bu noktada verilen tavsiyeyi değiştirmeyecek fakat trans meselelerine dikkat çekmek için bu iki dakikanın trans hareketinde önemli bir yere sahip olduğunu unutmayın. Hükümeti eleştirebilir, takdir edebilirsiniz ve belli tavsiyelerde yardım önerebilirsiniz. Eğer örgütünüzün oturuma katılmak için ekonomik gücü yetersiz ise BM'ye video bildiri gönderip gönderemeyeceğinizi sorabilirsiniz. Ayrıca uluslararası örgütlere ekonomik destek verip veremeyeceklerini sorabilirsiniz.

Örnek

Hollanda'da bulunan transların sağlık hizmetlerine erişimine dair pek çok ayrımcılık deneyimleri ve sağlık hizmetlerine erişimde cinsiyet kimliğinin tanınmaması durumu söz konusudur. Buna ek olarak; hastanelerde alınan hizmetlerde uzun kuyrukların oluşması transların sağlık hizmetlerine erişiminde olumsuz bir etkiye sahiptir. Bu hususta daha fazla araştırma yapılmasını ve transların sağlık ihtiyaçlarına dair daha fazla dikkat edilmesini talep ediyoruz. COC Netherlands adına ortak bildiri, Hollanda Trans Ağı ve ILGA-Europe, 2012. [26]

ILGA-Europe'un Polonya'da bulunan transların durumuna dair yaptığı konuşmayı bu linkten izleyebilirsiniz[27]: <http://webtv.un.org/meetings-events/conferencessummits/3rd-international-conference-on-financingfor-development-addis-ababa-ethiopia-13%E2%80%9316-july-2015/press-conferences/watch/ilga-item6-poland-upr-reportconsideration-24th-meeting-human-rightscouncil/1852739102001#full-text>

Kaynaklar

ARC, her bir oturumun sonuçlarına dair bir rapor derlemektedir. Bu raporu ARC'ın internet sitesinde bulabilirsiniz: www.arc-international.net

7. Takipte kalın!

UPR savunuculuk çalışmanızın en önemli kısmı ülkenizin translara özgü UPR tavsiyelerini kullanmanız

ve hükümetinizi bunları yürürlüğe koyması için sıkıştırmanızdır. Trans meselelerine yönelik sadece kabul edilenleri değil, bütün tavsiyeleri takip etmeniz gerekmektedir.

Örnek

Mozambik cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair yapılan bütün tavsiyeleri reddetmiş bir ülke olmasına karşın inceleme sonrasında yerel sivil toplum grupları hükümete karşı bu konuda savunuculuğu elden bırakmamış ve onların çabaları neticesinde eşcinsel ilişkilerin “fıtrata aykırı günah” olarak atfedilmesi durumu suç olmaktan çıkarılmıştır.

8. Hükümetinizin ne kadar ilerleme kaydettiğini takip edin!

Her devlet UPR tavsiyeleri ile ilgili ne kadar ilerleme kaydettiklerini özetleyen bir ara rapor sunmak zorundadır. Bu sürede siz paralel bir rapor sunamazsınız ama devletinizin kendi raporuna neyi dâhil edebileceği üzerine birlikte çalışabilirsiniz.

9. Yeniden başlayın!

Devletiniz her dört yılda bir genel olarak UPR tarafından denetlenir. Bu savunuculuk döngüsünü yeniden başlattığınızda, devletinizin bir önceki yıllarda translarla alakalı tavsiyelere dair referansta bulunmayı ve hükümetinizin ne kadar etkili bir şekilde bunları yürürlüğe soktuğu bilgisini sunmayı unutmayın.

Kaynaklar

UPR internet sitesi: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>

UPR Info: <http://www.upr-info.org/en>

UPR-Info, UPR hakkında ihtiyacınız olan bütün bilgiyi bünyesinde barındıran Cenevre merkezli bir sivil toplum kuruluşudur. Aynı zamanda UPR ile ilişkilenebilen STK'ları da desteklemektedir. Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim ile ilgili daha fazla kaynağa ulaşmak için lütfen aşağıdaki linklere de göz atınız:

ILGA: <http://ilga.org/what-we-do/united-nations/upr/>

ARC: <http://arc-international.net/global-advocacy/universal-periodic-review/>

COC Netherlands: <http://www.coc.nl/engels>

Araç 2 – Yan Etkinlikler

UPR’da sürmekte olan oturumla ve/ya devletin incelenmesi ile alakalı belirli insan hakları ihlallerine dikkat çekmek için Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri etkinliği ya da yan etkinlik düzenleyebilirsiniz. Yan etkinliklere yalnızca ECOSOC statüsüne sahip STK’lar ev sahipliği yapabilir bu yüzden sizinle birlikte bir başka STK’nın ev sahipliği yapmasını isteyebilirsiniz.

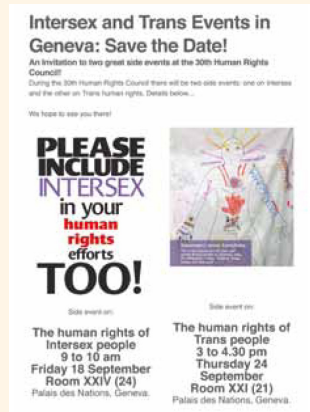
Yan etkinlikler tartışma ortamı yaratırsa oldukça etkili olur. Etkinliğinizin olabildiğince reklamını yapın: BM yetki hakkına sahip olanları, devlet temsilcilerini ve sivil toplum kuruluşlarını davet edin. Basını bilgilendirin.

Ünlü konuşmacılar dinleyici kitlesini çeker. Panelistler; mağdurlardan, cinsel istismara uğramış kişilerden, Özel Usuller’den (SPs), Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri üyelerinden, yerel aktivistlerden ve uluslararası STK’ların temsilcilerinden oluşabilir.

Örnek

Transgender Europe, İnsan Hakları Konseyi’nin 30. oturumu sebebi ile 24 Eylül 2015’te BM’de Trans Sesleri adlı bir yan etkinliğe diğer kuruluşlarla birlikte ev sahipliği yaptı. Yan etkinlikte TGEU’dan Carla LaGata, Güney Afrika’da bulunan Afrika Trans Kadınları Feminist Kolektifi (S.H.E.)’nden Leigh Ann van der Merwe ve Samoa’da bulunan Samoa Fa’afafine Derneği’nden Vaialia Iosua panelist olarak bulundular. Konuşmacılar kendi ülkelerindeki transların durumlarını sundular, Arjantin’deki cinsiyet tanınması ve sağlık hizmetlerine ulaşma ve Samoa’daki kadın kimliğinin suç olmaktan çıkarılmasına odaklandılar. Güney Afrika’da trans kadınlara karşı şiddeti ve transfobik cinayetleri de dâhil ederek dünya genelinde trans kadınlara yönelik gerçekleştirilen şiddete genel bir bakışı dile getirdiler.

Sorular ve cevaplar kısmında Brezilya ve Güney Afrika’nın da bulunduğu pek çok devlet BM’de cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorunlarına dikkat ettiklerini yeniden dile getirdiler. Her iki elçiliğin temsilcileri de translara karşı yapılan nefret suçlarının gözlemlenmesini de içerecek şekilde ulusal düzeyde yapılacak çok değişiklik olması gerektiğini kabul ettiler.

Araç 3- Hak İhlallerini İzleme^[28]

İzleme, belirli bir zaman diliminde belirli bir bölgedeki hak ihlalleri ile ilgili bilgi toplamak anlamına gelmektedir. Savunuculuk çalışmanız için izlemek önemli bir araçtır çünkü BM organları sizden inanılır, güvenilir ve kanıta dayalı bilgiyi talep ederler.

Örnek

TGEU, yerel sivil toplum partnerleri ile işbirliği yaparak trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanlara karşı yapılan cinayetleri 2008 yılından beri izlemektedir. TGEU, dünya genelinde 1 Ocak 2008’den 30 Eylül 2015 yılına dek toplamda 1933 raporlanmış cinayeti belgelemiştir.[29]

Translara karşı yapılan şiddeti ve nefret cinayetlerini izlemek önemlidir çünkü bu tür olayların çoğu raporlanmaz. Bir olayın raporlanmaması demek, o olayın görünür olmaması demektir, ki bu da önleme, koruma, anayasal değişiklik ve farkındalığı artırma ihtimalinin az olması ile sonuçlanması anlamına gelmektedir.

Vakaları TGEU’ya raporlayın!

Email: research@transrespect.org

Website: <http://www.transrespect.org>

Dokümanınız hangi bilgileri içermelidir?

- Mağdur hakkında bilgi: cinsiyet kimliği bilgileri, ismi, yaşı, ırkı/etnisitesi, mesleği vs.
- Olay hakkında detaylı bilgi: olayın türü, tarihi, saati, yeri, bağlamı, ölüm sebebi vs.
- Failler hakkında bilgi: kimlik, yaş, belirleyici özellikleri vs.
- Olaydan bu yana olan gelişmeler: polise bildirilip bildirilmediği, polisin tavrı, toplumda nasıl yankı bulduğu, faillerin adli takibatı, dava numarası, medya raporları

Olayın transfobik olduğuna dair birkaç ipucuna da ihtiyaç duyacaksınız. Bu biraz zorlayıcı olabilir ama oldukça önemlidir. Mağdur, yapılan saldırının neden transfobik olduğunu anlatırken, bir cinayette yalnızca haber raporlamalarına inanırsın. İpuçları şunları içerebilir:

- Faillerin sözleri, kullanılan transfobik dil
- Olayın transfobik, organize olmuş bir grup saldırısı işi olduğunu gösterebilecek her türlü kanıt: nesneler, maddeler veya olay yerinde bırakılan notlar (pek çok yerinden darbe almış mağdurun bedeni gibi),
- Olayın belirli durumları: şiddetin derecesi, genital bölgeye verilen zarar, mağdurun kıyafetlerinin çıkarılması, aşağılama vs.
- Saldırımı takip eden olaylar
- Trans-panik savunma argümanları: Eğer failler örneğin polis merkezinde ya da mahkemede ilişkilendikleri kişinin trans olduğunu anladıktan sonra kendilerini savunmak için böyle bir şey yaptıklarını iddia ederlerse,

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri ^[30]

Eğer savunuculuğunuz süresince bir mesele hakkın-da detaylı bir öneriye ihtiyaç duyuyorsanız Antlaş-maya Dayalı Denetim Usulleri sizin için en faydalı araçlardan birisidir. Bir Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün incelemesi daha detaylıdır çünkü organ derinlemesine araştırılabilecek belirli bir konuya odaklanmıştır. İncelemeler her bir vakada en az altı saat sürmektedir, böylece komite üyeleri de mesele-lere derinlemesine girmelerine yetecek vakit vardır. Nihaî tavsiyeler, örneğin, bir yasadaki belirli bir di-lin değiştirilmesine odaklanabilir. Ülkenizdeki diğer ulusal ajanslarla veya hükümetinizle toplantılarınız-da oldukça faydalı olabilmektedir. Bu tavsiyelerin yetki gücü fazladır, bu devletinizin bu tavsiyeleri uy-gulamasının beklendiği anlamına gelmektedir ama yine de farklı ülkeler Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinin belirttikleri tavsiyelere farklı şekilde yak-laşabilmektedir.

Bir Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün ülkenizle alakalı müdahalesi eğer ülkeniz verilen antlaşmayı onaylar ve kabul ederse mümkün olabileceğini ve bu organ yetkisinin altındaki ihlalleri inceleyebilece-ğini aklınızdan çıkarmayın. Örneğin, çocuk hakları komitesi; verdiğiniz bilgi sadece çocuk hakları ile doğrudan alakalı ise bu bilginizi dikkate alır. Her bir antlaşma özel hayatın gizliliği, işkencesiz bir hayat, hastalıkların tedavi edilmesi gibi bir hakkı açıklayan maddelerden oluşur. Komitedeki her üye-yi; ülkenizde gerçekleşen hak ihlallerinin antlaşma-da olan hakların ihlal edildiğine dair ikna etmek zorundasınız.

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri ne-dir?

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri; görevleri be-lirli antlaşmalarda kutsal olarak kabul edilen insan haklarının ülke tarafından ihlal edilip edilmediğini kontrol etmek olan bağımsız uzmanlardan oluşmak-tadır. Bu uzmanlar ilgili antlaşmayı onaylayıp kabul eden devletleri yalnızca inceleyebilirler de. Her bir

incelemede Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü bir rapor yayınlar ve ilgili devlete tavsiyelerde bulu-nur, buna son gözlem adı da verilir.

Kaynaklar

ISHR: BM Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerine Genel Giriş: <http://www.ishr.ch/news/updated-simple-guide-un-treaty-bodies-guide-simple-sur-les-organes-de-traites-des-nations-unies>

Outright Action International: BM Antlaşmaya Da-yalı Denetim Usulleri— Sonuç Gözlemler, Genel Öneriler ve Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim ile İlgili Genel Öneriler: https://www.outrightinter-national.org/sites/default/files/UNTreaty%20Bo-dies_RefSOGI.pdf

ICJ: Uluslararası İnsan Haklarında Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim – ICJ & BM Derlemesi: http://icj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uplo-ads/2013/06/SOGI-UN-Compil_electronic-versi-on.pdf

ICJ: BM Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Referans-ları Veritabanı: <http://www.icj.org/advanced-search-for-sogi-un-database/>

Şu anda on adet Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü mevcuttur. Bunlardan bazıları tematiktir (işkence, sivil ve siyasi haklar gibi), bazıları belirli grupla-ra odaklanır (çocuklar, kadınlar, engelli insanlar gibi). Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinin tam listesini görmek istiyorsanız lütfen BM'nin şu inter-net adresine tıklayınız:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/Hu-manRightsBodies.aspx>

Ülkenizin hangi antlaşmaları kabul ettiğini görmek için şu linke tıklayabilirsiniz: <http://indicators.ohchr.org/>

Trans hakları ile en ilişkili olanları aşağıdaki gibidir: İnsan Hakları Komitesi – sivil ve siyasi haklar (CCPR/ HRC'te)

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi (CESCR) Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi (CERD)

Kadına Yönelik Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (CEDAW)

İşkence Karşısı Komite (CAT)

Çocuk Hakları Komitesi (CRC)

İşkencenin Önlenmesine Yönelik Alt Komite (SPT)

Engellilerin Haklarının Komitesi (CRPD)

İpucu

Bu Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinden her biri hakkında daha fazla bilgi için EK 2'ye bakın.

İpucu

Oturumlara katılan veya bu organlara bilgi veren aktivistlerin STK'ları vardır. Onlara ulaşın!

Sivil ve Siyasi Haklar Merkezi (CCPR/HRC'te): <http://ccprcentre.org/>

Her Türlü Ayrımcılık ve Irkçılığa Karşı Uluslararası Hareket (CERD): <http://imadr.org/>

Uluslararası Kadın Hakları Eylem İzleme Asya Pasifik (CEDAW): <http://www.iwraw-ap.org/>

Çocuk Hakları Komitesi (CRC):

<http://www.childrightsconnect.org/>

Uluslararası Engelliler İttifakı (CRPD):

<http://www.internationaldisabilityalliance.org/>

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri üyeleri genellikle STK'lardan bilgi alımına açıktırlar. Ama her bir Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nde üyelerin trans meseleleriyle ilişkilenme ve trans meselelerinden ders almaya açıklığa dair değişen derecelerde uzmanlıkları vardır. Cinsiyet kimliği ve trans referansları bu zamana dek Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri içtiğinde cinsel yönelim meselelerine kıyasla çok daha az konuşulmuş, ele alınmış ve temsil edilmiştir.

İpucu

Bir komite ile her ilişkilendiğinizde bireyleri lobicilik faaliyetlerine dâhil etmeyi unutmayın. Eninde sonunda, sorunlarınıza yönelik çalışmalarınızı başlatmak için ikna etmek zorunda olduğunuz kişiler komite üyeleridir.

İpucu

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri oturumunda bilgi sunduysanız, sorunlarınızın analizinin ve tavsiyelerin kolay anlaşılır olduğundan emin olun. Bunlar genellikle bir komite tarafından ele alınmaktadır.

Trans hakları Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinde Var mıdır?

Yogyakarta İlkeleri

Yogyakarta İlkeleri 2006 yılında bir grup insan hakları uzmanı tarafından kabul edilmiştir. İlkeler, bütün var olan BM insan hakları Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerinin zaten LGBTİ'leri de dâhil ettiğini belirtir ve savunuculuğunuzda kullanmanız üzerine belirlenmiş bir kaynaktır. Bütün dokümanı şuradan okuyabilirsiniz:

<http://www.yogyakartaprinciples.org/>

Örnek

İlke 6 – Mahremiyet Hakkı

Herkes cinsel yönelim, cinsiyet kimliği farkı gözetmeksizin, aileleri, evleri, yazışmalarını da içeren bir şekilde ve ayrıca şerefleri ve haysiyetleri hakkında hukuksuz saldırıları da içermek kaydıyla, keyfi veya hukuksuz müdahaleye maruz kalmaksızın gizlilik tasarrufuna sahiptir. Mahremiyet hakkı genellikle kişinin cinsel yönelimini veya cinsiyet kimliğini; ek olarak da kişinin hem kendi vücudu hem de başkaları ile rızaya dayalı cinsel ve diğer her türlü ilişkilere dair kararlarını ve seçimlerini açıklamayı veya açıklamamayı seçebilmesini içermektedir.

[...] Öneri D: Cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesini suç sayan veya yasaklayan bütün yasaları yürürlükten kaldırılmalıdır.

Kaynaklar

Outright Action International: Bir Aktivistin Yogyakarta Prensipleri Kılavuzu: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/Activists_Guide_Yogyakarta_Principles.pdf

ARC International: Yürürlükteki Yogyakarta Prensipleri: <http://www.ypinaction.org/>

Yüksek Komiser'in İnsan Hakları Konseyi'ne kişilerin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerine bağlı ayrımcılık ve şiddet hakkındaki raporu (Mayıs 2015): <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBTUNReports.aspx>

"Herkes Özgür ve Eşit Doğar: Uluslararası İnsan Hakları Yasası'nda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği (2012)": http://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqual_Turkish.pdf

Bir Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün İncelemesini Nasıl Etkileyebilirsiniz?

1. Komiteye hükümetinizden ne isteyeceğini anlatın!

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri incelemesinin ilk adımı hükümetinizin komiteye ulusal rapor sunması ile başlar. Bunu müteakiben komite, bir 'Sorunlar Listesi' (LoI) yayınlar. Bu, en acil insan hakları ihlalleri hakkında hükümetinizden daha fazla bilginin istendiği ya da bir soru listesinin bulunduğu bölümdür. Komiteye Sorunlar Listesi sunarsanız komitenin hangi sorunlara değineceğini etkileyebilirsiniz. Bu noktada ana sorunlara dikkat çekmeniz önem arz etmektedir çünkü komite hükümetinizi incelerken bunlara odaklanacaktır.

Örnek

III. Tavsiye Sorunlar Listesi

Translar, sivil toplum örgütleri ve insan hakları aktivistleri El Salvador'un kabul edip onayladığı antlaşma olan ICCPR gereğince var olan ihlallerini raporlamaya devam etmelidir. Bu Sorunlar Listesi, translara yönelik hak ihlallerini tanımlayan dört ilkesel tavsiyeye odaklanır ve bu hakların El Salvador için neden bu kadar önemli olduğunu açıklar.

1. El Salvador translar için bir cinsiyet kimliği yasasını kabul etmelidir.

El Salvador'da cinsiyet kimliği yasasının eksikliği, transların insan haklarının ciddi şekilde ihlal edilmesi ile sonuçlanmaktadır. Salvador yasaları istisnâ durumlar haricinde bir transın adını değiştirmesine izin vermemektedir ve eğer yeni adı orijinal kimlik belgesinde kullanılan aynı cinsiyeti yansıtırsa izin verilebilmektedir. Hükümet nüfus cüzdanında cinsiyet kimliğini değiştirmeye yönelik mekanizmalardan yoksundur. Bir transın cinsiyet ifadesini tam olarak yansıtan vatandaşlık belgesi olmadığı sürece hükümet bir transın vatandaş olarak oy vermek, eğitim görmek, çalışmak gibi en önemli haklarını ihlal etmektedir. Bunun sonucu olarak devlet kurumları ve toplum ayrımcılık suçunu işlemektedir. [31] İnsan Hakları Komitesi tarafından El Salvador İncelemesi için Ortak STK Sunumu, 2014.

Bilgiyi göndereceğiniz yerleri öğrenmek için her Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün detaylarına bakmak zorundasınız:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/Treaty-Bodies.aspx>. Ayrıca bu bilgiyi, EK 2'de gösterilen belirli organlar hakkında bölümünde de bulabilirsiniz. Örneğin, raporunuzu İnsan Hakları Komitesi'ne sunuyorsanız komite sekreterliğine e-posta atmak ve raporun 25 kopyasını Cenevre'ye posta yoluyla göndermek zorundasınız.

İpucu

Cenevre merkezli uluslararası STK'lar çıktıların alınması ve ulaştırılmasında size yardım edebilir, onlara ulaşın!

2. Sorunlar Listesi'nin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerini içerip içermediğini kontrol edin!

Genellikle belirli bir organa odaklanan STK'ların internet sitelerinde ve her bir Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün internet sitesinde yayınlanan Sorunlar Listesi'ni görebilirsiniz. Bu liste genel olarak hükümete sorulan 10 ile 15 tane arasında soruyu içermektedir. STK'nızın raporunda Adım 3'te altı çizilen meselelere odaklanmalısınız, böylece hükümetinizden tam olarak ne istendiğini görmüş olacaksınız.

Örnek

Madde 2, paragraf 2 – Ayrımcılık Karşıtlığı: Komiteyi, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dayalı ayrımcılıkla savaşıma ve önleme, farkındalığı arttırmaya yönelik tedbirlerin alınması konusunda bilgilendirin. Lezbiyen, gey, biseksüel ve translara karşı yapılan kaç tane nefret ve şiddet suçu olduğu konusu ile alakalı 2012 ve 2013 yılında yapılan araştırmalara dayalı raporlardan ve bu raporların sonuçlardan haberdar edin. [32] Uganda Sorunlar Listesi, 2014, Sosyal, Ekonomik ve Kültürel Haklar Komitesi

3. Raporunuzu Sunun!

Translara karşı işlenen en acil insan hakları ihlallerini belirttiğiniz raporlarınızı komiteye koalisyon raporu olarak sunabileceğiniz gibi tek başınıza da sunabilirsiniz. Her komite raporun uzunluğu ve nereye gönderileceği ile alakalı bilgiyi internet sayfasına koymuştur.

Örnek

Madde 3. Çocuklara ilgi: 2014 yılında yürürlüğe giren ve yeni çıkarılan yasal olarak cinsiyetin tanınması ka-

nunu ile artık translar herhangi bir operasyon geçirme ya da üremeden sürekli olarak yoksun olma zorunluluğu ile karşı karşıya kalmayacaklar, Fakat yaşı 16'nın altında kalan çocuklar için resmî evraklarda çocuğun cinsiyet ifadesine dair herhangi bir değişiklik yapılması hala imkânsız durumdadır. Buna ek olarak bir uzmandan, çocuğun bu beyanına yönelik destekleyici bir fikir alınmış olması zorunludur. Bu birleşenler kendi belirleyicilik konusunda çocuğun haklarının ihlali anlamına gelmektedir. Araştırma sonuçlarımıza göre; trans çocukların %80'i resmî evraklarında gereken değişikliğin on altı yaş öncesinde yapılmasını istemektedir.

Öneri: Ebeveynin rızası ile 12 yaşından itibaren trans çocuklar için nüfus cüzdanlarında gereken değişikliğin yapılabilir olması gerekmektedir. Bu, yasal mekanizmalardan, her türlü medikal tedaviden ya da yeni yasa da hala gerekli görülen 'uzman görüşü' gibi üçüncü parti müdahalelerden tamamen bağımsız bir şekilde mümkün olmalıdır.[33] **Hollanda Çocuk Hakları Üzerine komiteye sunulan ortak STK bildirisi, 2014.**

4. Komitede lobicilik çalışmaları yapın ve inceleme oturumunu gözlemleyin!

Hükümetiniz Cenevre'deki komite tarafından incelenecektir. Siz de inceleme oturumuna katılabilir, sunmak istediğiniz meseleler konusunda komite üyeleri ile lobicilik çalışmalarınızı yapabilirsiniz. İki dakika ile dört dakika arasında değişen konuşma sürenizin olabileceği resmi brifing oturumlarında onlarla tanışabilirsiniz. Bazen resmi olmayan öğle brifing toplantıları süresince de onlarla tanışabilir, konuşabilirsiniz. Hükümetiniz komite tarafından sorulan sorulara orada sözlü olarak ya da bu süreyi takip eden iki hafta içerisinde yazılı cevap verebilir. Savunuculuğunuzun devamında hükümetinizin cevaplarını da kullandığınızdan, onları referans gösterdiğinizden emin olun.

5. Savunuculuğunuz süresince tavsiyelerden faydalanın!

Komite final raporunu ve tavsiyeleri kendi internet sayfasında yayınlayacaktır. Bu bulgular, hükümetinizin bir sonraki incelemesine kadar gelecek birkaç yıldaki savunuculuğunuz için en temel araçlardan olacaktır. Bu tavsiyeleri olabildiğince yayın, kamuda reklamını yapın ve duyurun.

Örnek

Kadına karşı şiddet

23. [...] Komite aynı zamanda devlet ya da devlet harici aktörler tarafından lezbiyen, biseksüel ya da trans kadınlara karşı işlenmiş suç eylemleri ile de ilgilenmektedir. [...]

Komite muhatap olan devleti şunu yapmaya zorlar:

24. (f). Lezbiyen, biseksüel ve trans kadınlar dâhil olmak üzere bütün kadın gruplarına karşı şiddet ve ayrımcılığa karşı, özellikle ayrımcılığın pek çok şeklinin yasaklanmasını içeren ayrımcılıkla mücadele yasaları ve emniyet görevlilerinin uygun şekilde eğitilmesinin de sağlanmasını içerecek şekilde kamuya yönelik konu ile ilgili duyarlılaştırmayı hedefleyen kampanyalar yapılarak etkili koruma sağlansın. [34] **Zimbabve Sonuç İncelemesi, Kadına Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi, 2012.**

6. Takipte kalın!

Savunuculuk çalışmanızın en önemli kısmı komitenin translarla ilgili tavsiyelerini kullanmanız ve hükümeti bunları yürürlüğe koymasına için baskı mekanizmaları oluşturmanızdır. Bu süreci iyi gözlemlemelisiniz, böylece bir sonraki inceleme için komiteye yeniden rapor yazabilirsiniz. Hükümetle de yakinen çalışmalı ve yürürlüğe koyma sürecinde onu desteklemelisiniz.

7. Yeniden başlayın!

Bu savunuculuk döngüsünü yeniden başlattığınızda devletinizin önceki Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri inceleme sürecinde aldığı translarla ilgili tavsiyeleri referans gösterdiğinizden emin olun ve hükümetin bunları ne kadar iyi uyguladığına dair bilgilendirmede bulunun.

Araç 4- Sivil Toplum Raporları

Bir STK Raporunu Neler "İyi" Yapar?

İçerik

- **Tavsiyeler açık olmalıdır.**
 - Hükümet LGBTİ'leri korumalıdır.
 - Hükümet ayrımcılık karşıtı yasada açık bir şekilde cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve interseks ifadelerinin de bulunmasını sağlamalıdır.
- **BM organından ne istediğiniz açık olmalıdır.**
 - Ermenistan'daki trans haklarının korunması için komitenin bir şeyler yapmasını istiyoruz.
 - Komitenin Ermenistan hükümetine farklı cinsiyet kimliğine sahip bireylerin cinsiyetinin yasal olarak tanınması için kısırlaştırmaya zorlamaması için çağrıda bulunmasını istiyoruz.
- **Organın yetkisi ile alakalı olmalıdır.**
 - Çocuk Hakları Komitesi'nden devletin trans kadınları şiddetten koruması için hükümeti zorlamasını istiyoruz.
 - Hükümetin trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip çocukları şiddetten koruması için Çocuk Hakları Komitesi'nden hükümeti zorlamasını istiyoruz.
- **Anlaşılması kolay ve anahtar meselelere odaklanmış olmalıdır.**
- **Varsayımlar yerine gerçeklere dayandırılmış olmalıdır.**
 - Pek çok trans Orta ve Güney Amerika'da katledildi.
 - TGEU'nun Trans Cinayetleri İzleme Projesi'ne göre 2008-2015 yılları arasında en az 1507 trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanın Orta ve Güney Amerika'da katledildiği rapor edilmiştir: <http://tgeu.org/tmm-idahot-update-2015/>
- **Güncel bilgiyi içermelidir.**
- **Temel meselenin yasal ve sosyal yönlerinin analizini içermelidir.**
- **Uygun bir şekilde referans edilmiş çeşitli inanılır ve güvenilir kaynaklar içermelidir.**
- **Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanların yaşanmışlıklarını içermelidir.**
- **Topluluğun hangi kısmının etkileneceği konusunda açık olmalıdır.**
 - Eşcinsel evlilik referandumu LGBTİ'ler için olumlu bir gelişmedir.
 - Eşcinsel evlilik referandumu eşcinsel çiftler için olumlu bir gelişmedir.
- **Çeşitli örgütler tarafından desteklenmesi gerekmektedir.**

Biçim ve Yapı

- Anlaşılması kolay olmalıdır.
- Verilen limitin üstüne çıkmamalıdır.
- Güzel yapılandırılmalıdır.
- Çok fazla sayıda örgüt bildiriye katkıda bulunuyor olsa bile bütünlüğü bozulmamalıdır.
- Sayfalar ve paragraflar numaralandırılmalıdır.
- Kısaltmaların ne anlama geldiği belirtilmiş olmalıdır.

Raporunuzu Sunarken

- Bilgi vermek için herhangi bir STK'ya üye olmanız gerekmemektedir.
- Kendi başınıza bir rapor sunabileceğiniz gibi koalisyon raporuna da katılabilirsiniz. UPR için devlet raporuna da katılabilirsiniz. Amacınıza en uygun olanı seçiniz.
- Raporunuzu sunduktan sonra OHCHR'nin internet sayfasında bu görünür olacaktır. Eğer yazar olarak orada görünür olmanız sizi tehlikeye sokacak ise verinizi bilgi gönderen diğer STK'lara veya NHRI ile paylaşabilir ve anonim kalabilirsiniz.
- Hak temelli çalışan örgütlere her zaman birer örnek verin böylece meseleleriniz onların da takibinde olacaktır ve bu, savunuculuğunuza destek olacaktır.
- ILGA:- unsupport@ilga.org (UPR) ve untreaties@ilga.org (Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri)
- COC Netherlands: info@coc.nl
- GATE: gate@transactivist.org
- RFSL: personal.international@rfsi.se
- ARC: arc@arc-international.net
- TGEU: tgeu@tgeu.org
- Belgelerinizin birer kopyasını OHCHR'nin LGBTİ'lerin hakları üzerine çalışan takımına göndermeyi unutmayın; böylece durumdan onlar da haberdar olmuş olurlar ve kapasiteye bağlı olarak durumu takip edebilirler. E-posta adresi: lgbthumanrights@ohchr.org
- Devletiniz UPR öncesi bir sonraki inceleme için veya Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri için geldiğinde bir önceki oturumların sonuçlarının ve sürecinin üzerine ekleme yaparak geliştirmelisiniz.
- Bir önceki oturumda LGBTİ veya transları ilgilendiren tavsiyeler nelerdi? Yürürlüğe konuldu mu?
- Altı çizilmesi gereken yeni veya eklenecek meseleler mevcut mu? Bu meseleler raporlandı mı? Kanıtlarınız var mı? (Raporlar, makaleler vs.)
- Son oturumda kendi raporunuzu sundunuz mu ya da koalisyonun bir parçası mıydınız? Bu sefer hangisi sizin işinize daha çok yarayacak?
- Eğer koalisyona giriyorsanız sözleşmeye imza atan taraflar aynı mı?
- Bu sefer raporu nasıl yapılandıracaksınız? Farklı olarak yapmak istediğiniz bir şey var mı?

İyi Bir Sürekli İlişkilenme Örneği -

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri Savunuculuğu

Andres Rivera, Şili – İnsan Hakları ve Cinsiyet Kimliği Danışmanı. Şili Ulusal İnsan Hakları ve Hukuku Gözlem Danışmanı

“Savunuculuk, birkaç yıl alan süreklilik gerektiren bir iştir.”

Hükümetle trans meseleleri hakkında ilişkilendiğimizde önce bir toplantı talep ettik. Bir cevap alamadığımızda izlediğimiz strateji her Pazartesi sabahı yeniden ve yeniden görüşme talebimizi ve iyi bir hafta dileklerini içeren bir e-mail göndermek idi. Bunu sekiz ay süresince devam ettirdik. Bakanın doğum gününde iyi dileklerimizi ileten bir e-mail gönderdik ve toplantı talebimizi yineledik. Sonunda bir cevap aldık ve ilgili yetkililerle görüşmeyi başardık.

Toplantının amacı birbirimizi tanımak, bireysel ilişki kurmak ve Şili'nin ülkede mevcut insan hakları durumunu CESCİR'den önce Şili'nin incelemesi için paralel bir rapor hazırlayacağımızı açıklamak idi. Onlara karşı şeffaf olmak istedik.

Kullandığımız bir diğer strateji de asla yalnız çalışmadık, müttefiklerimizle sürekli olarak işbirliği içerisindeydik. Kadın grupları, etnik azınlıklar, mülteciler ve engelliler gibi diğer hareketlerle de işbirliği içinde idik. Bu, trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanların meselelerinde yalnızca bizim olmadığımızı, bütün bir koalisyonun olduğu anlamına geliyordu. Diğerlerinin sorunlarına da paydaş olduk ve onların sorunları hakkında da konuştuk.

CESCİR ile yaptığımız savunuculukta iki temayı önceledik: eğitim ve istihdam. Bu alanlarda trans hakları ile ilgili kamu politikası olmaz ise transların eğitimlerine devam edemeyeceklerini ve sonrasında da iş bulamayacaklarını belirttik. Translar, durumları ve alacakları düşük maaşlar yüzünden daha zarar görebilecekleri işlerde çalışmaya zorlandıkları bir durum içerisindeydiler. Eğitim ve istihdam mahrumiyeti özellikle trans kadınlara yönelik artan şiddete sebebiyet vermektedir.

Sivil toplum politikasının taslağını hazırladıktan sonra bakanlıklarla görüşmelere başladık. Komiteye sunulacak bilginin içeriğinin birer kopyasını onlarla da paylaştık. Yaptığımız temel tavsiyeleri içeren ve sunulacakların ana hatlarının yazılı olduğu birer özet hazırladık.

Cenevre'deki incelemenin sabahında, komite üyeleri ile bir toplantı düzenledik ve bütün esas meseleleri dile getirdik. Sonra detaylı bir şekilde incelemeyi tartıştığımız bir başka toplantı daha organize ettik.

İlişkilenmemizin sonucunda hükümet, devlet okullarında trans çocuklara yönelik bir kamu politikası düzenlenmesi gerektiği konusunda mutabık oldu. Sivil toplum, bu söz üzerine delegelerle incelemeyi müteakiben bir toplantı daha organize etti: Bunun nasıl yürürlüğe konacağını sorduk ve somut tavsiyelerde bulunduk. Cenevre'de devletin boş sözler vermemesi önemliydi. Sonuç gözlemleri umduğumuz gibi derinlemesine geçmiş olmasa da sonuca ulaşmıştık. İnceleme sürecinde ve sonrasında devletle nasıl ilişkilendiğimiz bu sonucu çizmişti.

Devlete baskıyı sürekli hale getirmenin ve bunun takibini yapmanın ne kadar önemli olduğunu öğrendik. Sonuç gözlemleri belirli olmasa da devletin inceleme sürecinde verdiği sözleri kullanabilirsiniz.”

Andrés Rivera

Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Toplantısı & Özel Usuller

Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerine ilişkin şu anda özel bir prosedür bulunmamaktadır ama bir tane olmasının gerekliliğine dair aktivistler arasında süregelen bir tartışma vardır. Trans, LGBİ ve cinsel haklara dair sistematik dikkatin çekilebileceği BM mekanizmalarının olması gerektiğine dair bir algı mevcuttur.

Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime özgü yetki çağrısının temeli, bunların korumaya dair boşluğu dolduracak olmasıdır çünkü cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meseleleri diğer yetkiler tarafından açık bir şekilde kapsanmamaktadır. Her ne kadar bazı devletler bazı mekanizma çeşitlerinin yaratılmasına yönelik gönüllü olduklarının sinyallerini vermiş olsalar da cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorunlarına dair bir yetki uygulama süreci uzun ve zorlayıcı olabilir. Özellikle 2014 yılında inter-Amerikan sistemin kurduğu mekanizmaya (Özel Raportör) benzer bir mekanizma çeşidinin yakın gelecekte var olması mümkündür fakat şu an özel bir antlaşma kurmak için uluslararası bir çaba yoktur.

Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim mekanizması yaratılması tartışmasına karşı yaygın karşı argüman diğer organların cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim

sorunlarının bu birimlerde artık ele alınması zorunluluğunun ortadan kalkacağına düşünülmesidir.

Hatta cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime özgü yetkilerin eksikliğine rağmen aktivistler son yıllarda çeşitli organlarla etkileşim kurmada oldukça etkilidirler ve bu birimlerde hak ihlallerinin dile getirilmesini sağlamaktadırlar. Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanların meselelerinin bir organın yetkisi altına ne kadar uyacağı size defalarca sorulabileceği için bu kumbara metodu her zaman kolay değildir.

Her mekanizma kendi tematik odağı içinde trans, diğer kimlikler ve LGBİ'lerle alakalıdır. Yapmanız gereken şey; ülkenizde bilgiyi toplayıp sorunlarınıza en uygun mekanizmayı bulmanızdır. Bu şekilde cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerinin bütün olarak BM'de yok sayılması zor olacaktır.

İpucu: Eğer trans haklarının BM antlaşmalarında zaten bahsedildiği argümanını desteklemek istiyorsanız varolan antlaşmalar ve trans hakları arasında bağlantı gösteren Yogyakarta Prensiplerini, OHCHR ve diğer BM dokümanlarını kullanmayı unutmayınız.

2015 Zagreb Onur Yürüyüşü'nde Transgender Europe. Fotoğraf: Kristina Josic

IV. Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerini ilgilendiren meselelerin tematik raporu

Bazı BM organları detaylı bir şekilde bir insan hakları konusunu ele alacak raporlar yayımlarlar. Bunlar savunuculuğunuz için faydalı olabilir çünkü bu tür raporlar trans ve diğer cinsiyet kimliklerine karşı yapılan hak ihlallerinin detaylı analizini ve bununla birlikte devletlere ya da BM organlarına yapılan tavsiyeleri içerir. BM raporları inanılır, güvenilir ve yetki gücü yüksektir. Bunlar ülkenizdeki savunuculuğunuz için çok önemli referanslardır.

Bir BM organı tematik rapor hazırlarken sivil topluma daima danışılır: Ülkenizdeki ihlaller hakkında onlara sorularınızın olduğu bir doküman gönderebilirsiniz ya da bir uzman konsültasyonunda onlarla tanışabilirsiniz. Eğer BM'nin trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip kişilerin haklarına yaklaşımını geliştirmeye yardım etmek istiyorsanız bu tür bir sürece girmek için zaman ayırmanız gerekmektedir. Böyle tematik raporlar şunlar tarafından üretilir:

- **Özel Usuller,**
- **OHCHR,**
- **ya da Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri**

Özel Usuller [35]

Bazı Özel Usuller tematik yetkilere sahiptir. Bunların çoğu trans meselelerine ilişkindir: Şunları aklınızda tutabilirsiniz; örneğin; İnsan Hakları Savunuculuğu Özel Raportörü, İşkence Özel Raportörü veya Bağımsız İnsan Hakları ve Yoksulluk Uzmanı. Tematik olarak görev yapan Özel Usuller'in tam listesine ulaşmak için şu BM linkini kontrol edebilirsiniz: http://spinternet.ohchr.org/_Layouts/SpecialProceduresInternet/ViewAllCountryMandates.aspx?Type=TM

Kaynaklar

Hangi Özel Usul organının trans savunuculuğu için daha faydalı olduğunu görmek için ARC International'ın "CKCY Savunuculuğu BM'de Ne Kadar İlerledi ve Nereye Doğru Gidiyor?" raporuna göz atabilirsiniz:

<http://arc-international.net/wp-content/uploads/2013/09/How-far-has-SOGII-for-web.pdf>

Tematik bir rapor hazırlarken Özel Usuller katkılar için belli periyotlarla STK'lara ve aktivistlere bildirimde bulunmaları için ya da bir uzman toplantısını bildirmek için çağrıda bulunacaktır. Güncel bilgileri burada bulabilirsiniz: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/SeminarsConsultations.aspx>

İpuç

İşinizle en alakalı Özel Usuller ile iletişimde kalın ve ülkenizdeki trans meseleleri hakkında onlara güncel bilgiler sağlayın. Onların alanına girdiğiniz zaman konsültasyon yaklaştığında sizinle iletişime geçeceklerdir.

İpuç

OHCHR Sivil toplum birimine üye olabilir ve BM tarafından gelen veri çağrısına erişebilirsiniz. Sivil toplum birimi sayfasından 'Abone Ol' a tıklayabilirsiniz: <http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/Pages/CivilSociety.aspx>

Bazı Özel Usuller dünya çapında trans hakları için oldukça faydalı tematik raporlar oluşturmaktadır. Gelecek raporlamalarınızda bunlardan faydalana- bilir; hükümetinizi, yerel veya uluslararası organları trans haklarına yönelik kendi standartlarını güncelle- meleri için zorlayabilirsiniz.

Örnek

2013'te İşkence Özel Raportörü, işkence ve hastalık tedavileri hakkında bir tematik rapor yayınlamıştır. Özel Raportör, translara zorunlu olarak yaptırılan üremeden sürekli yoksun olma şartının bir çeşit işkence olduğunun altını çizmiştir ve hükümetlere bu uygulamaları yürürlükten kaldırmaları konusunda çağrıda bulunmuştur.

"78. Çoğu ülkede translar, istedikleri cinsiyet kimliğinin yasal olarak tanınması için bir ön gereklilik olan ve kendilerinin istemedikleri kısırlaştırma ameliyatlarına maruz kalmaktadır. [...] Bazı yerel mahkemeler, zorunlu tuttukları bu ameliyatın bedenin geri döndürülemez sonuçlarını ve kalıcı olarak üremeden yoksunluk ile sonuçlanacağını, bununla birlikte üreme ve aile hayatına müdahale olduğunu, hem de kişinin fizikî bütünlüğüne yönelik geri döndürülemez bir tecavüz olduğuna karar vermiştir. [...]"

88. Özel Raportör yasada geri döndürülemez ve ihlale yol açan tedavilerin yürürlükten kaldırılmasına yönelik bütün devletlere çağrıda bulunur, buna kişinin

rızası ve hür iradesi olmadan karar verilen ve zorunlu olarak görülen cinsel organın “normalleştirilmesi” operasyonu, rızası dışında kısırlaştırılma, etik olmayan deneyler, tıbbî görüntüleme, düzeltici terapiler ve dönüştürme terapileri de dâhildir. Özel raportör aynı zamanda her durumda dezavantajlı gruplara mensup kişilere özel koruma sağlaması için onlara çağrıda bulunabilir.[36] **İşkence Özel Raportörü, 2013.**

Örnek

2012’de İnsan Hakları’nın İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı Özel Raportörü damgalama üzerine bir rapor yayınlamıştır ve bu raporda trans ve intersekslerin sistematik bir şekilde umumî tuvaletlerde şiddete ve tacize maruz kaldıklarının altını çizmiştir.

“40. [...] İkili cinsiyet sistemine dayalı umumî tuvaletlerin dışlama, kullanmadan men etme, sözlü taciz, fiziksel taciz ve hatta bazen interseks ve transların tutuklanmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Daha geniş bir deyimle, bu kişiler su ve temizlik hizmetleri gibi toplu alanlarda ya da mahremiyetin olmadığı ya da garantisinin olmadığı yerlerde sunulan hizmetlere erişimde şiddet ya da tacize maruz kalma riski taşımaktadırlar.” [37] **İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı Özel Raportörü, 2012.**

OHCHR[38]

İnsan Hakları Konseyi OHCHR’den tematik raporlar üretmesini isteyebilir. 2011 ve 2015 yıllarında OHCHR cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime yönelik ayrımcılık ve şiddete karşı iki rapor yayınlamıştır. 2011 raporu CKCY savunuculuğu için büyük bir adım olmuştur çünkü konsey ilk defa dünya genelinde LGBTİ’lerin durumuna odaklanan belge için çağrıda bulunmuştur. [39] Dört yıl sonrasında 2015 raporu trans sorunlarını daha derinlemesine irdemiştir.[40]

Tematik Nokta- Trans ve Çeşitli Cinsiyet Kimliklerine Karşı Zulme Varan İnsan Hakları İhlalleri[41]

OHCHR 2015 raporu trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine karşı pek çok ihlalin altını çizmektedir. Bunlardan bazıları o kadar ciddidir ki ülkelerinden kaçan trans ya da farklı cinsiyetler tarafından yapılan sığınmacı başvurusu hâlini almıştır. Bu ihlaller şunlardır:

- Transfobinin sebep olduğu ‘namus cinayetleri’ni de içeren katliamlar,
- İşkence, resmî ya da resmî olmayan ellerde gerçekleştirilen tedaviler, işkenceler
- Trans olmanın suç sayılması (sonucunda hapis hâline mahkûm edilme) ve/ya seks işçiliği, eşcinsel evlilik sözleşmesi gibi ilişkilenebilir biçimleri
- Trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip gençlerin aileleri ile işbirliği içerisinde zorla hapsedildiği ve cinsel tacizi de içeren rehabilitasyon klinikleri
- Zorla yapılan cinsiyet tayini

Bu raporlar savunuculuk çalışmanız için oldukça faydalı olabilir çünkü OHCHR bunlarda trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine karşı insan hakları ihlalleri konusunda bilgilendirme yapmaktadır ve aynı zamanda devletlere, ulusal insan hakları kuruluşlarına (NHRIs) ve diğer BM organlarına tavsiyelerde bulunmaktadır. Eğer sorunlarınız OHCHR tarafından önemli görülürse, hem ülkenizde hem de BM’de gelecek savunuculuk çalışmanızda bunu somut bir referans noktası olarak kullanabilirsiniz.

Örnek

2015 yılında OHCHR “78(a)’yı da içerecek şekilde trans ve çeşitli cinsiyet kimlikleri hakkında devletlere çeşitli tavsiyelerde bulunmuştur. Cezalandırma amacıyla, homofobiyi ve transfobiyi ağırlaştırıcı faktörler olarak tesis eden nefret suçları yasalarını yürürlüğe koymak;

(b) LGBTİ’lere yönelik gerçekleştirilen işkence ve nefret odaklı ihlal olaylarının detaylı ve hızlı bir şekilde araştırılmasına yönelik adım atmak, faille hesap vermeyi ve mağdurlara suçun tazminatını sağlayan mekanizmaları sağlamak... [...]

79(c) Ayrımcılığa karşı yasanın cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli ayrımcılığı yasaklarken interseksleri de ayrımcılığa karşı korumasını; [...]

(i) İsteğe göre; tercih edilen cinsiyeti yansıtan; kısırlaştırma, zorunlu tedavi veya boşanma gibi aşağılayıcı ön şartları ortadan kaldıran yasal kimlik dokümanlarının düzenlenmesi [42] **Bireylerin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerine dayalı ihlal eylemleri ve ayrımcılığa karşı hukuk ve pratikleri OHCHR raporu, 2015.**

OHCHR bu tür bir rapor hazırlamakta iken OHCHR'ye detaylı ihlal belgelerini sunduğunuzdan emin olun. Birim, STK'lerden gelecek bilgilere açık olacaktır.

OHCHR'nin çalışmalarını kendi sitelerinden takip edebilirsiniz: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBT.aspx> OHCHR'nin LGBT meselelerine dair birimi ile LGBTHumanRights@un.org adresi üzerinden iletişim kurabilirsiniz.

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri

[43]

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri tematik raporlar yayınlamaz ama Genel Tavsiyeler veya Genel Yorumlar olarak adlandırılan belgeler düzenlerler. Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri çalışmaları ile ilişkili konuları tartışmak için bunları kullanır; örneğin antlaşma içerisindeki bir kanun maddesinin nasıl yorumlanması gerektiğine dair bilgiyi bunları kullanarak netleştirir. Genel Yorumlar, genellikle bir komite standartlarını açıklamak ya da güncellemek istediğinde yazılır, sivil toplum bu sürecin bir parçası olarak müzakereye katılır veya bilgi sunması için davet edilir. Çoğu Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü trans meselelerine dair kendi pozisyonunu oluşturma sürecinin içindedir ve bu süreçler BM standartlarını geliştirmeye çalışan aktivistler için büyük fırsattır.

Her Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulü'nün genel yorumları kendi internet sitelerinde listelenmiştir.

Örnek

"38. Taraf devletlerin, 1951 Sözleşmesi'nde eşitlik ve ayırım gözetmeme zorunlulukları doğrultusunda mültecilerin durumuna yönelik "mülteci" tanımına açıklık getirmeleri gerekmektedir. Taraf devletler, yasal olarak tanınan esasları tanımlarken cinsiyete duyarlı bir yak-

laşım ile entegre etmeli, cinsiyet ile ilgili iddiaları belli bir sosyal gruba mensup olmak adı altında sınıflandırmalı, ve gerekli görüldüğü taktirde kendi ulusal iltica mevzuatında mülteci statüsü için esaslar listesine biyolojik cinsiyet ve/ veya cinsiyet ibarelerinin eklenmesi durumunu göz önünde bulundurmalıdır. [44]" Genel tavsiyeler **madde 32: kadınların uyruk ve vatansızlık, sığınma, mülteci durumunun cinsiyete dayalı boyutları, CEDAW, 2014.**

V. Ülke içindeki mevcudiyet, ülke ziyaretleri ve danışmalar

Bazı BM organları hükümetin insan haklarını gözetip gözetmediğini anlamak için ülke ziyaretlerinde bulunur. Bu ziyaretler süresince bakanlık üyeleri ile, NHRI ile, STK'larla ve aktivistlerle buluşabilir. Aynı zamanda gözetli merkezleri, mülteci kampları, hastaneler gibi amaçlarına hizmet eden yerleri de ziyaret edebilirler. Aşağıdaki organlar ülke görevleri yapabilirler:

- **Özel Usuller**
- **Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri**

Ayrıca aşağıdaki organlar çoğu ülkede bulunmaktadır:

- **OHCHR**
- **Diğer BM temsilcilikleri (örn; UNICEF, UHCHR)**

Özel Usuller [45]

Özel Usuller genellikle yetkili oldukları sürece bir dizi ülkeye ziyarette bulunur – bu belki de bu birimin sadece belli bir konuda görüşmeler yapacağı ya da belli bir sebepten gideceği içindir. [46] Kaynakların ya da ekipteki kişilerin sayıca yetersizliği sebebi ile ihlalin olduğu her ülkeye gitme durumlarının olmaması sebebi ile her zaman önceliklendirmeye gitmek zorunda kaldıkları unutulmamalıdır. Bir ülkeye göreve gitmek istediklerinde resmî bir davet talep etmek durumundadırlar. Bazı ülkeler Özel Usuller'i belli amaçlar için davet eder ama diğerleri tüm bunlar için açık davete sahiptir; yani teoride bu uzmanlar bir ülkeyi dilediklerinde ziyaret edebilirler ama yine de ülke ziyareti için tarih belirlemek adına hükümet ile irtibata geçerler.

Kaynaklar

Ülkenizin açık davetinin olup olmadığını bu internet sayfasından görüntüleyebilirsiniz:

http://spinternet.ohchr.org/_Layouts/SpecialProceduresInternet/StandingInvitations.aspx

Örnek

Özel raportör bir ülkeye birden fazla ziyaret talebinde bulunabilir ama bir cevap alamayabilir. Bu gibi örnek durumları konseye verdikleri yıllık raporlarında belirtirler. Özel durumlarda raportör bir ülke raporunu, o ülkeyi ziyaret etmeden düzenler. Bu durumda bilgi almak için gerekli görülürse Skype ile görüşme sağlayabilirler.

Bir ziyaret süresince ülkenin önde gelen isimleri ile buluşurlar, hukuk ve politika endişelerini dile getirebilirler. Ulusal İnsan Hakları Kuruluşları ve sivil toplum ile buluşmaya oldukça ilgilidirler çünkü diğer türlü bir düzende tek bilgi kaynağı hükümettir. Özel Usuller'in ülkenizi ziyaret edeceğini öğrendiğiniz zaman yerel sivil toplum birimleri ile buluşmalarında onlara yardımcı olabilirsiniz. Konuşulacak konuların ana başlıklarının taslağını çıkarmanız gerektiğini aklınızdan çıkarmayın. Ziyaretler genellikle birkaç ay öncesinden programlanır böylece hazırlıklar için vaktiniz vardır. Yine de onlarla buluşmak; yerel savunuculuğunuza en çok uyan acil kararlar almanızı gerektirebilir.

İpucu

Bazı ülkelerde sivil toplum buluşmalarına trans ya da LGBTİ aktivistlerinin katılması güvenli değildir. Özel Usuller ile ayrı olarak irtibat kurabilir ve ayrı bir toplantı talep edebilirsiniz.

Özel Usuller, bir ziyaretin sonunda basın toplantısı düzenlerler ya da basın açıklaması yaparlar, bunu ziyaret üzerine yazılan ayrıntılı bir rapor takip eder. Bu raporlar daima tavsiyeleri içerir. Bu tavsiyeleri savunuculuğunuz için kullanmalısınız.

Kaynaklar

Özel Usuller'in planlanmış ziyaretlerinin listesini buradan görüntüleyebilirsiniz:

http://spinternet.ohchr.org/_Layouts/SpecialProceduresInternet/Forthcomingcountryvisits.aspx

Örnek

LGBT'ler fiziksel ve ruhsal sağlık haklarından yararlanmakta genellikle toplumda bütünüyle kemikleşmiş ayrımcı tutumlar yüzünden çok fazla engelle karşılaşmaktadırlar. Bu durum da damgalamayı, şiddeti ve tacizi beraberinde getirmektedir. Büyük şehirlerden uzakta yaşayanların durumu, onların ana destek ağından uzak olmaları, yaşamaları ve çok zor ortamlarda çalışmaları sebebi ile titizlikle ele alınması gereken meseledir.

LGBT'ler kendi ihtiyaçlarına yönelik bütünleşmiş sağlık hizmetlerine yeterince ulaşamamakta ve sağlık bakım uzmanları tarafından ayrımcılığa uğramaktadırlar. Dahası sağlık hizmetlerinde gizlilik her zaman garanti değildir. [47] Sağlık Özel Usulleri tarafından Paraguay ülke ziyareti, 2015.

BM organları [53]

Çoğu BM birimi trans hakları üzerine de çalışmaktadır ve ülkenizde ofisleri olabilir ya da ülkenizde yoksa, ülkenizi de içeren bölgesel ofisleri vardır.

2015 yılında BM birimleri bir araya gelip trans haklarının savunuculuğuna faydalı olabilecek çeşitli tavsiyelerin ve trans haklarına yönelik belirli önerilerin de bulunduğu; LGBTİ'lere karşı ayrımcılığın ve şiddetin sonlandırılması konusunda ortak bildiri yaptılar:

LGBTİ'ler sağlık durumları, göç, yoksulluk, din, yaş, etnisite, ırk, cinsiyet gibi diğer faktörlere de dayalı çeşitli ayrımcılık türlerini de içeren her bağlamda dışlanma ve yoğun ayrımcılığa uğramaktadır. Çocuklar zorbalıkla, ayrımcılıkla, gerçek ya da var sayılan cinsiyet kimlikleri veya cinsel yönelimleri bahane edilerek okullardan atılmayla karşı karşıyadır. Aileleri tarafından reddedilen LGBTİ gençliği çok fazla intihar, barınma sorunu ve beslenme hakkının güvende olmaması sorunu yaşamaktadır. Ayrımcılık ve ihlaller LGBTİ'lerin marjinalleştirilmesine dayanak olmakta ve onların HIV de dâhil olmak üzere sağlık konusunda kırılganlıklarını arttırmaktadır. Bu durumda olan LGBTİ'ler tedavi reddi, ayrımcı tutum ve patolojik olarak kabul edilme durumu ile karşılaşmaktadırlar. Transların istedikleri cinsiyet yasal olarak çoğu yerde tanınmamakta veya üremeden sürekli biçimde yoksun olma, tedavi veya boşanmayı kabul etme gibi koşullar ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Bunlar olmadığı takdirde ise bu gruplar marjinalleştirilmekte ve dışlanmaya maruz bırakılmaktadır. [...]

Örgütlerimiz; bütün üye devletlere ve LGBTİ'lerin insan haklarının sağlanması, teşvik edilmesi, korunması, ulusal kuruluşların güçlendirilmesi için eğitim verilmesine, anayasa, yasa ve politika değişikliklerinin yapılmasına ve uygulanmasına yönelik çalışan diğer paydaşlara yardım etmeye ve onları desteklemeye hazırdır. [54]

Farklı BM birimlerinin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair çalışmalarının birime has odak nokta

larını içeren özetleri de vardır. Diğer BM örgütleri ile ilişkilendirme düşüncesindeyseniz gözden geçirmenizin yararlı olacağı bu özetlere www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBTUNSystem.aspx adresinden ulaşabilirsiniz.

VI. Belirli bir dava üzerine hukukî görüşler

Bazı STK'lar trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip kişilere karşı ayrımcılık yapan yasa ve pratiklerle mücadele için bireysel vakaları mahkemeye taşır. Bunlardan bazıları, çoğu trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanların hayatlarını olumlu etkilemektedir çünkü bu davalar yasada değişikliklere sebep olmaktadır.

Bu konuda göz önünde bulundurmanız gereken bazı durumlar olabilir. Ülkenizdeki yasalar yüzünden vakayı mahkemeye taşıyamayabilirsiniz. Ülkenizdeki yasanın bağımsızlığı konusunda da ciddi şüpheleriniz olabilir. Diğer durumlarda mahkemede verilen karar, trans haklarını ihlal ediyor olabilir. Ülkenizdeki bütün yasal yolları tükettikten sonra davayı, yasal görüş sunacak antlaşmaya dayalı denetim usullerine taşıyabilirsiniz.

BM Dili: Antlaşmaya dayalı denetim usullerinin kararları görüş olarak tanımlanır.

Antlaşmalar ya bir sözleşme maddesine ya da bir vakanın kabul edilmesini sağlayan ihtiyari veya ek protokole sahiptirler. Protokoller ayrı antlaşmalardır: Hükümetiniz onları ayrı ayrı tasdik etmek zorundadır. Aşağıdaki antlaşmaya dayalı denetim usulleri bireysel şikâyetler ile ilgilenir:

- İnsan Hakları Komitesi (sivil ve siyasi haklar üzerine)
- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi
- Irk Ayrımının Kaldırılması Komitesi
- Kadına Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi
- İşkence Karşısı Komite
- Çocuk Hakları Komitesi
- Engelli Hakları Komitesi

Antlaşmaya dayalı denetim usullerine şu zamana dek spesifik olarak trans vakaları getirilmemiştir ama İnsan Hakları Komitesi ve İşkence Karşısı Komite, cinsel yönelim meseleleri ile ilgili az sayıda karar vermiştir.

Antlaşmaya dayalı denetim usullerine vakaları ne zaman getirebilirsiniz?

- Devletin antlaşmayı ve onun ihtiyari veya ek protokolünü tasdik ettiyse,
- Eğer olay, antlaşmada yer alan bir hakkı ihlal ediyorsa,
- Mağduru temsil eden bir STK'da iseniz ya da mağdur sizseniz,

Anlaşma organlarına vaka getirmekle alakalı daha fazla bilgi için BM'nin bu internet sayfasını kontrol edebilirsiniz: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/TBPetitions/Pages/IndividualCommunications.aspx>

Kaynaklar

ICJ: Uluslararası insan hakları hukukunda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği- ICJ BM Derlemesi:

http://icj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/06/SOGI-UN-Compil_electronic-version.pdf

ICJ: BM SOGI Kaynakları Veritabanı:

<http://www.icj.org/advanced-search-for-sogi-un-database/>

OHCHR vaka veritabanı: <http://juris.ohchr.org/>

VII. Ortak Bildiri ve Önergeler ^[55]

Siz ve bağılı olduğunuz örgüt BM süreçleri ile uzun vadeli olarak ilgileniyor olabilirsiniz ya da aşağıdaki birimlerle ilişkilenecek isteyebilirsiniz:

- **İnsan Hakları Konseyi**
- **Genel Kurul**

Bu organlara dâhil olan devletler LGBTİ haklarına destek vermek için ortak bildiri sunabilirler. Bu bildirimler, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve interseks meselelerine dair belirli bir konuya odaklanmış ve bu organlar tarafından Konsey veya Genel Kurul önermelerinin zeminini hazırlayan resmî bir bildiridir.

Aktivistler cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorunlarına destek vermek ve bu sorunların görünürlüğüne arttırmak için her iki organı da kullanabilirler. Çeşitli araçlar arasından aşağıdakilerden istediğinizi seçebilirsiniz:

- Konsey oturumları süresince trans hakları hakkında sözlü müdahalelerde bulunabilirsiniz
- Trans meseleleri hakkında yan etkinlikler oluşturabilirsiniz
- OHCHR veya SPs ile konsey oturumlarına trans meselelerini taşıyabilirsiniz
- Translara özgü hak ihlallerini dile getirmeleri için devletlere lobi faaliyetlerinde bulunabilirsiniz

İpucu

Konsey ve Genel Kurul'da cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim meselelerini desteklemeleri konusunda ülkenizin elçiliğini zorlayın.

İnsan Hakları Konseyi Nedir?

İnsan Hakları Konseyi, devletlerarasında insan hakları meselelerinin konuşulduğu, tartışıldığı bir forumdur. Bölgesel dengeyi sağlamak için seçilmiş 47 BM üye devleti vardır. Konsey Cenevre'de Eylül, Mart ve Haziran olmak üzere yılda üç defa toplanır, fakat bunların haricinde acil oturumlara da ev sahipliği yapabilir.

Genel Kurul Nedir?

Genel Kurul bütün BM üyelerinden oluşmaktadır. BM adına karar vermekle görevlidir ve tematik komiteleri vardır: Üçüncü Komite sosyal, insanî meselelere ve insan hakları konularına odaklanır. Trans meseleleri ile en ilgili olan birimdir. Genel Kurul New York'ta yılda bir kez toplanır fakat özel oturumlar da düzenleyebilir.

Ortak Bildiriler

Hem Konsey hem de Kurul'da devletler önemli bir konuda görüşlerini paylaşmak için ortak bildiri yazabilirler. 2005 yılından beri cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve interseks meselelerinin desteklenmesi için yazılan bu ortak bildiriler LGBTİ savunuculuğu için oldukça önemlidir. Konseyde bu bildirilere gelen destek son zamanlarda büyük ölçüde artmıştır. Önceleri sadece cinsel yönelimi kapsayan bu bildirilerin faaliyet alanı ve kapsamı cinsiyet kimliğini de dâhil edecek şekilde genişletilmiştir.

Kaynak

ARC'nin İnsan Hakları Konseyi Rehberi:

<http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/08/arc-guide-hrc.pdf>

Örnek

"9. Biz, marjinalleştirilmiş bütün gruplara karşı gerçekleştirilen hak ihlallerini sonlandırmak için sorumluluklarımızın farkındayız ve bu vesileyle ayrımcılığın bütün biçimlerini işaret etmeye dair var olan bağlılığımızı yenileyeceğimizi bildiririz.

10. Kişilerin cinsel yönelim veya cinsiyet kimliğinden ötürü yapılan her türlü şiddeti, cezaî yaptırımları ve ilgili insan hakları ihlallerini sonlandırmaları, Özel Usuller ile işbirliği, antlaşmaya dayalı denetim usullerinin ve diğer paydaşların bu sorunları ilgili yaptırımlar içerisinde bütünleştirmeye devam etmeleri ve Konsey'in bu önemli insan hakları meselelerine değinmeleri için teşvik etmeleri konusunda adım atmaları için devletlere çağrıda bulunuyoruz. [56]' **85 Devletin Ortak Bildirisi, İnsan Hakları Konseyi, 2011.**

Kararlar

Konsey ve Üçüncü Komite istek ya da düşüncelerini resmi bir açıklama şeklinde ifade eden kararlar çıkartabilir. Bir kararın geçmesi süreci; alanların politikleştirilmesi ve devletlerin belli insan hakları meselelerindeki duruşlarına bağlı olduğu için uzun süre gerektirmekle birlikte uzun ve zordur. Bu genellikle, bir metnin dilinin yumuşatılması ile gerçekleşir, ki bu o metne karşı olabilecek oyların önlenmesi için alınmış bir tedbirdir fakat yine de eğer bir karar geçerse, o devlet karşı oy kullansa bile, o karar bütün üye devletlere uygulanabilir. Bu, BM Antlaşması'nda imzası olan bütün devletler için geçerlidir.

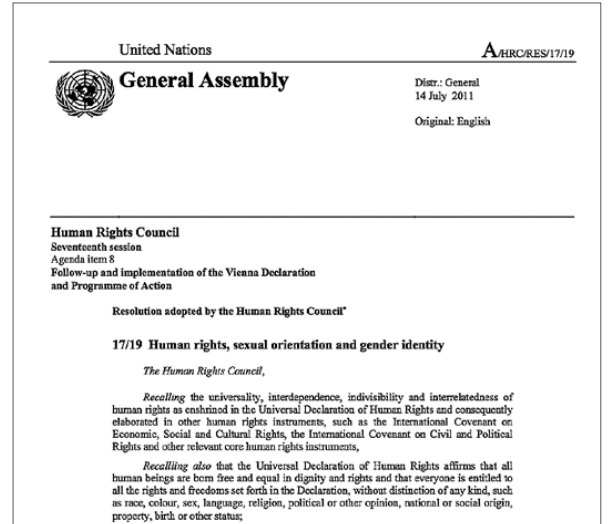
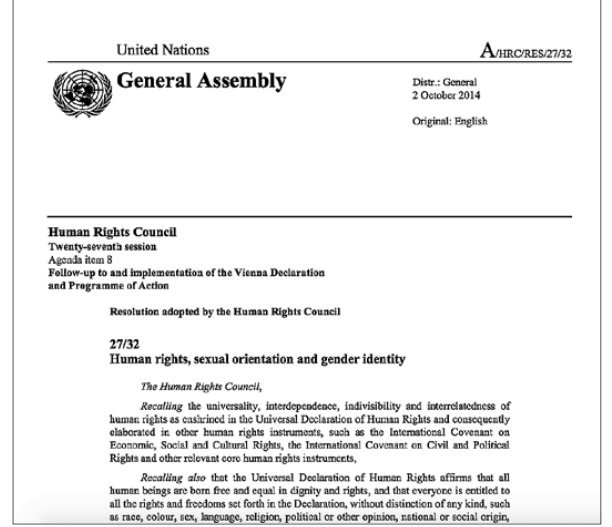
Örnek

2011 ve 2014 yıllarında Konsey, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim konularına dair aldığı kararlarda OHCHR'den dünya genelinde LGBTİ'lerin karşılaştığı şiddete ve ayrımcılığa yönelik raporlamalar yapmasını istemiştir.[57]

İnsan Hakları Konseyi [...]

1. İnsan Hakları Konseyi'nin 19. Oturumunda gerçekleştirilen panel tartışmasını ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri'nin "cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi sebebiyle kişilere karşı ayrımcı yasalar, uygulamalar ve şiddet eylemleri" başlıklı raporunu (A/HRC/19/41) takdirle not alır.

2. Var olan insan hakları hukukunun ve standartlarının uygulanması esnasında, şiddetin ve ayrımcılığın üstesinden gelmesi için yeni yollar ve iyi örnekler paylaşılması fikri ışığında Yüksek Komiser'den A/HRC/19/41 raporunu güncel tutmasını ve bu raporu İnsan Hakları Konseyi 29. Oturumunda sunmasını ister.[58] **İnsan Hakları Konseyi Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Üzerine İnsan Hakları Kararları, 2014.**

Savunuculuk Arayışı - Gözden Geçirme Sürecin- de Trans meseleleri ve Uluslararası Hastalık Sınıflandırması'nda Reform (ICD) [59]

ICD, hastalık durumları için sağlık uzmanları tarafından dünya çapında yaygın olarak kullanılan tanılar içerir. ICD on farklı güncellenmiş sürüme sahiptir: devletler hangisini kullanacaklarını kendileri seçer. Örneğin; Ukrayna ICD-2'yi kullanırken, ABD ICD-9'u kullanmaktadır. Bazı ülkeler ICD'yi kendilerince adapte etmişlerdir ve kendi versiyonlarını yazmışlardır.

En son versiyon olan ICD-10'un 2016 Versiyonu <http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2016/> 1990 yılında kabul edilmiştir. Translarla ilgili kategorileri ruhsal bozukluk kategorisinde ele alır ve trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerini damgalayan ve patolojik bir bozukluk olarak kabul eden "Cinsel Kimlik Bozuklukları" ifadesini kullanır. [60]

Bunu değiştirmek için aktivistler, hala devam etmekte olan ve 2018 yılında son bulması beklenen revizyon süreci üzerinde aktif olarak etki oluşturmaktadır. Süreç, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Üye Devletleri'nin Sağlık Bakanlıklarının oluşturduğu Dünya Sağlık Kurulu tarafından yürütülmektedir. Teknik iş, WHO'nun atadığı uzman Konu Danışma Grupları, uluslararası profesyonel kurumlar, bilimsel topluluklar, hastalık temelli gruplar ve buna ek olarak STK'lar tarafından yapılmaktadır.

Aktivistler güncellenmiş dil, daha daraltılmış kriterler ve iyi tanımlar için çabalamaktadırlar. Bu önemli ölçüde trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip insanların bakıma ve tedavilere erişiminde gelişme sağlayacaktır.

Aktivistlerin devam etmekte olan savunuculukları sayesinde translara özgü bölümler, ICD'nin güncellenmiş 11. versiyon taslağının altıncı bölümündeki (ICD-10'un ise beşinci bölümünde yer alan) "zihinsel ve davranışsal hastalıklar" kategorisinden çıkarılarak; ICD'nin 11. versiyon taslağında "cinsel sağlıkla alakalı durumlar" adı altında on yedinci bölümde ele alınmış ve "hastalık" yerine daha trans dostu bir terminoloji olan 'cinsiyet uyumsuzluğu' ifadesi kullanılmıştır: <http://apps.who.int/classifications/icd11/browse/l-m/en#/>

Cinsiyet uyumsuzluğu, bir kişinin atanmış cinsiyeti ve tecrübe ettiği cinsiyeti arasında sürekli devam eden ve bariz görülen uyumsuzluk olarak karakterize edilmiştir. [61]

Cinsiyet uyumsuzluğu, sağlık uzmanları tarafından görülen trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerine sahip kişilerin nasıl ele alınacağını konusunda büyük bir ilerlemeye işaret etmiştir. İlk olarak bu kavram daha az damgalayıcıdır çünkü hastalık kavramı artık kullanılmıyordur. İkinci olarak cinsel kimlik bozukluğu, kimliğe odaklıdır ki bu da kişinin farklı bir kimliğe sahip olması, farklı bir insan olması anlamına gelmektedir. Bu tanımla birlikte bu da ortadan kaldırılmıştır.

ICD'nin gözden geçirilmesi için ne gibi stratejileri kullanmalısınız?

Eğer inceleme sürecine dâhil olmak istiyorsanız, ICD revizyonunu ve reform sürecini; Dünya Sağlık Örgütü'ndeki ters tepkileri önlemek için BM'deki LGBTI aktivizminin diğer şekillerinden ayrı tuttuğunuzdan emin olun.

Aynı zamanda;

- Halihazırda çaba gösterenlerle iletişimde kalın!
 - Trans Patolojizasyonunu Durdur Kampanyası: <http://www.stp2012.info/>
 - GATE: <http://transactivists.org/>
 - TGEU: <http://www.tgeu.org>
 - ICD-11'in online beta versiyonuna teknik veri girişi yapın!
- <http://apps.who.int/classifications/icd11/browse/l-m/en>

Öneri

2016 yılının sonuna kadar gözden geçirme sürecine herkes kayıt olabilir ve katılabilir. Her bir tanının altında, içerik önerilerini okuyabilir ve kendi önerinizi yazabilirsiniz. İçerik ekleyebilir, öneri silip çıkarabilir veya hiyerarşik sıralama yapabilirsiniz. Önerileriniz herkese görünür olacaktır. Eğer bunun görülmesini istemiyorsanız internet sayfasına girmeden de WHO'ya öneride bulunabilirsiniz.

- 24 Ekim Trans Depatolojizasyonu için Uluslararası Eylem Günü'nde görünürlük yaratın.
- Hareketler arası ittifaklar kurun!
- Sağlık hizmetlerinde görevli olan profesyonellerle ve araştırmacılarla ittifak kurun!
- Diğer ülkeler tarafından da görülecek sağlık dergilerinde uzman yazıları yazın!
- ICD'nin ülkenizde nasıl kullanıldığına dair araştırma yapın!
- WPATH ve EPATH konferansları gibi bölgesel ve uluslararası toplantılara katılın!
- Sürecin gözlemcisi olun!

EK 1 – Kısaltmalar

ACHPR | Afrika İnsan Hakları Komisyonu
CAT | İşkence Karşısı Komite
CEDAW | Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi
CERD | Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi
CESCR | Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi
CRC | Çocuk Hakları Komitesi
CRPD | Engelli Hakları Komitesi
ECHR | Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
HRC | İnsan Hakları Konseyi
HRCHe | İnsan Hakları Komitesi
IACHR | İnsan Hakları Inter-Amerikan Komisyonu
ICD | Uluslararası Hastalık Sınıflandırması
NHRI | Ulusal İnsan Hakları Kurumu
OHCHR | İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi
OPCAT | İşkenceye Karşı Sözleşmenin İhtiyari Protokolü
SOGII | Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği ve İnterseks
SP | Özel Usuller
SPT | İşkenceyi ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muameleyi veya Cezalandırmayı Önleme Alt Komitesi
UNHCR | BM Mülteciler Yüksek Komiserliği
UPR | Evrensel Periyodik İnceleme
WHO | Dünya Sağlık Örgütü

Ek 2 - Kaynaklar

UPR ile İlgil Kaynaklar

•Evrensel Periyodik İnceleme: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Savunucuları için bir kılavuz: http://arc-international.net/global-advocacy/universal-periodic-review/upr-guide_en/

•İnsan Hakları Konseyi: Evrensel Periyodik İnceleme – Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği ile ilgili tavsiyeler ve sonuçlar. OutRight Action International. 2013: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UPR_RefSOGI.pdf

•Sivil Toplum için pratik bir rehber: Evrensel Periyodik İnceleme. İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi, 2014: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Documents/PracticalGuideCivilSociety.pdf>

•Vaatlerin Ötesinde: UPR'in Sahada Etkisi. UPR-Info. 2014: http://www.upr-info.org/sites/default/files/general-document/pdf/2014_beyond_promises.pdf

Özel Usuller Hakkında Kaynaklar

•BM Özel Prosedürleri: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği'ne İlişkin İnsan Hakları Savunuculuk Çalışmaları için bir kılavuz. ARC International. 2011: <http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/08/ARC-Special-Procedures-Guide-2015.pdf>

•Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'nda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği: UAD'nin BM Derlemesi. Uluslararası Hukukçular Komisyonu. 2013: http://icj.wpengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/06/SOGI-UN-Compil_electronic-version.pdf

•Özel Prosedürler Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Kaynakları (Özel Raportörler, Özel Temsilciler, Çalışma Grupları). OutRight Action International. 2013: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UN%20Special%20Procedures_RefSOGI.pdf

Antlaşmaya Dayalı Denetim Usullerine Yönelik Kaynaklar

•Çocuk Hakları Komitesi'nin Raporlama Döngüsü: STK'lar ve NHRI'ler için bir kılavuz. Child Rights Connect. 2014: http://www.childrightsconnect.org/wp-content/uploads/2013/10/CRC_Reporting_Guide_WebVersion.pdf

•ICERD ve CERD: Sivil Toplum Aktörleri için bir kılavuz. Her Türlü Ayrımcılık ve Irkçılığa karşı Uluslararası Hareket (IMADR). 2011: <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CERD/ICERDManual.pdf>

•CEDAW Komitesi'ne Gölge Raporlar Üretme: Bir Usul Kılavuzu. Uluslararası Kadın Hakları Eylem İzleme. 2008: <http://hrlibrary.umn.edu/iwraw/proceduralguide-08.html>

•EHS Komitesi. Uluslararası Engelliler Birliği: <http://www.internationaldisabilityalliance.org/content/crpd-committee>

•BM İnsan Hakları Komitesi: Raporlama Sürecinde Katılım - Sivil Toplum Kuruluşları (STK) için yönergeler. Sivil ve Siyasi Haklar Merkezi. 2010: <http://ccprcentre.org/ccpr-ngo-guidelines>

•Birleşmiş Milletler Antlaşma-tabanlı Denetim Usulleri: CEDAW, İnsan Hakları Komitesi, CESC, CRC ve CAT Sonuç Gözlemleri, Genel Öneriler ve Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği ile İlgili Genel Yorumlar. OutRight Action International. 2013: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UNTreatyBodies_RefSOGI.pdf

•Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'nda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği: UAD'nin BM Derlemesi. Uluslararası Hukukçular Komisyonu. 2013: http://icj.wengine.netdna-cdn.com/wp-content/uploads/2013/06/SOGI-UN-Compil_electronic-version.pdf

•BM Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri Kılavuzu. Uluslararası İnsan Hakları Servisi. 2010: http://www.ishr.ch/sites/default/files/article/files/ISHR_Simple_Guide_to_the_UN_Treaty_Bodies.pdf

İnsan Hakları Konseyi Hakkında Kaynaklar

•BM İnsan Hakları Konseyi: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Üzerine Çalışma Yapan İnsan Hakları Savunucuları için bir kılavuz. ARC International. 2011: <http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/08/ARC-HRC-Guide-2015.pdf>

Diğer Kaynaklar

•OHCHR Evrensel İnsan Hakları Indexi: <http://uhri.ohchr.org/>

•BM Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Referansları Veritabanı. Uluslararası Hukukçular Komisyonu. <http://www.icj.org/sogi-un-database/>

•Herkes Özgür ve Eşit Doğar, Uluslararası İnsan Hakları Hukuku'nda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Üzerine BMİHYK'nın Kitapçığı. Birleşmiş Milletler. 2012. İngilizce versiyon: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/BornFreeAndEqual_2012_OHCHR.pdf
Türkçe versiyon: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/BornFreeAndEqual_Turkish.pdf

•Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Programı ile çalışmak: Sivil Toplum için bir El Kitabı. İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi. 2008: http://www.ohchr.org/EN/AboutUs/CivilSociety/Documents/Handbook_en.pdf

•BM Görevlilerinin Konuşmaları ve Demeçleri: Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Referansları, BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon ve BM Yüksek Komiseri Navi Pillay. OutRight Action International. 2013: https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/UNOfficials_RefSOGI.pdf

•Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği ve İnterseks Savunuculuğu Ne Kadar Yol Kat Etti ve Nereye Doğru Gidiyor? BM 2003-2014 Cinsel Yönelim, Cinsiyet Kimliği ve İnterseks Aktivizminin ve Kilit Gelişmelerin değerlendirilmesi. Dodo Karsay. ARC International. 2014: <http://arc-international.net/wp-content/uploads/2013/09/How-far-has-SOGII-for-web.pdf>
•Trans* ve İnterseks Örgütlenmemizin Durumu: Büyüyen fakat yetersiz finanse edilen İnsan Hakları

Hareketleri'ne Artan Destek Olgusu. Trans * Eşitliği, Amerikan Yahudi Dünya Servisi için Küresel Eylem ve Rakamlarla Geline Nokta. 2014:

<https://globaltransaction.files.wordpress.com/2014/01/trans-intersex-funding-report.pdf>

•Transfobik Olayları izleme. Boglárka Fedorkó. Transgender Europe. 2014:

http://tgeu.org/wp-content/uploads/2013/11/Monitoring_Transphobic_Incidents_final.pdf

•Yogyakarta İlkeleri'ne Yönelik Bir Aktivist Kılavuzu. Sheila Quinn. 2010:

https://www.outrightinternational.org/sites/default/files/Activists_Guide_Yogyakarta_Principles.pdf

•İnsan Hakları Savunucuları için Korunma Kılavuzu. Enrique Eguren, Barış Tugayları Uluslararası, Avrupa Ofisi (PBI BEO). Front Line Defenders:

<http://protectioninternational.org/publication/new-protection-manual-for-human-rights-defenders-3rd-edition/>

•Dijital Güvenlik ve İnsan Hakları Savunucuları için Gizlilik. Dmitri Vitaliev. Front Line Defenders. 2007:

<https://www.frontlinedefenders.org/en/digital-security-resources>

•İnsan Hakları Savunucularının Korunması için Yönergeler. Demokratik Kurumlar ve İnsan Hakları için AGİT Ofisi (ODIHR). 2014:

<http://www.osce.org/odihr/119633?download=true>

Notlar

1. Bu bölüm ARC International'ın "BM sistemlerine Genel Bakış ve Giriş Noktaları" adlı sunumu üzerine yazılmıştır. Buradan bakabilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TGEU-ARC-UN-overview.pptx>
2. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/Pages/WelcomePage.aspx> ve <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBT.aspx>
3. Daha fazla bilgi için: <http://www.un.org/en/ga/>
4. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBTUNResolutions.aspx>
5. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/Pages/AboutCouncil.aspx>
6. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx>
7. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/Welcomepage.aspx>
8. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/Pages/TreatyBodies.aspx>
9. Daha fazla bilgi için: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/LGBTUNSystem.aspx>
10. LGBT'lere Karşı Ayrımcılığı ve Şiddeti Ortadan Kaldırma. ILO, OHCHR, INAIIDS Sekreterliği, UNDP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, BM Kadınlar, WFP ve WHO. 29 Eylül 2015. 6 BM dilinde hazırlanan ortak bildiriye diğer dillerdeki çevirileri ile birlikte buradan erişebilirsiniz: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/JointLGBTIstatement.aspx>
11. <http://www.oas.org/en/iachr/>
12. <http://www.achpr.org/>
13. <http://www.coe.int/en/web/commissioner>
14. <http://www.echr.coe.int/>
15. Asya Pasifik şu an herhangi bir bölgesel insan hakları yasal mekanizmasına, mahkemesine ya da komisyon gibi bir organa sahip değildir. 2009 yılında ASEAN Hükümetler Arası İnsan Hakları Komisyonu (AICHR) olarak adlandırılan bir Güney Doğu Asya bölgesel insan hakları organı kurulmuştur. Bu oluşum, Güneydoğu Asya Milletleri Birliği için on üye ülkeden gelen temsilcilerden oluşmaktadır. 2012 yılında ASEAN insan hakları bildirgesini kabul etmişlerdir.

16. Bu tablo Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri üzerine ILGA-Europe'un yaptığı sunum baz alınarak hazırlanmıştır. Buradan erişebilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TGEU-ARC-Treaty-Bodies-Training-2.pptx>
17. Bu bölüm ARC'ın 'BM Sistemi'ne Giriş', ILGA'nın "Özel Hususlar" ve John Fisher'in 'BM'yi Savunuculuğun İçin Kullan!' konulu sunumlarına dayandırılmıştır. Detaylar için: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TGEU-ARC-UN-overview.pptx> ve http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/03/TGEU-presentation-making_un_work_JF-3.ppt
18. İnsan hakları savunucularının durumuna ilişkin BM Genel Sekreterinin Özel Temsilcisi tarafından sunulan rapor. A/HRC/7/28/Add.1 5 Mart 2008: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UN-DOC/GEN/G08/114/44/PDF/G0811444.pdf?OpenElement>
19. Yasalarda ve uygulamada kadınlara karşı ayrımcılık konusunda Çalışma Grubu ve herkes için erişilebilir en yüksek fiziksel ve ruh sağlığı standartlarına katılım tasarrufu hakkı Özel Raportörü Talimatları. IRL 1/2015. 17 Nisan 2015: [https://spdb.ohchr.org/hrdb/30th/public_-_AL_Ireland_17.04.15_\(1.2015\).pdf](https://spdb.ohchr.org/hrdb/30th/public_-_AL_Ireland_17.04.15_(1.2015).pdf)
20. Bu bölüm OHCHR'nin (İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi'nin) insan hakları ve cinsiyet kimliği üzerine çalışma adlı sunumuna dayandırılmıştır. Buradan erişebilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/OHCHR-Presentationa-TGEU-22sep15-rev1.pptx>
21. Türkiye, İsrail ve İşgal Edilen Filistin ve Yemen toprakları üzerine basın açıklaması. OHCHR. 14 Temmuz 2015: <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16233>
22. Bu bölüm ARC International'ın 'UPR'a Bakış' konulu sunumuna dayandırılmıştır. Detaylar için: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/Trans-UPR-and-UN-Training.ppt>
23. Filipinler'deki Trans Kadınlar Topluluğu'nun (STRAP) Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi Evrensel Periyodik İnceleme'nin 13. oturumunda sundukları Filipinler'deki transların insan hakları durumu bildirisi, 2012: http://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/session13/PH/STRAP_UPR_PHL_S13_2012_SocietyofTranssexualWomenofthePhilippines_E.pdf

24. Para 128.72, UPR Costa Rica Hakkında Grup Çalışması Raporu, Temmuz 2014, İnsan Hakları Konseyi, A/HRC/27/12:

http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Documents/A_HRC_27_12_ENG.doc

25. Para 99.51, UPR Fiji Hakkında Grup Çalışması Raporu: http://www.upr-info.org/sites/default/files/document/fiji/session_20_-_october_2014/a_hrc_28_8_e.pdf Ekim 2014, İnsan Hakları Konseyi, A/HRC/28/8

26. COC Hollanda, Hollanda Trans Ağı ve ILGA-Europe'un UPR Müdahalesi Üzerine STK Sözlü Bildirisi. Nisan 2012, Cenevre: <http://ilga.org/ngo-oral-statement-on-upr-intervention-for-the-netherlands/>

27. Agata Chaber'in konuşması. ILGA, Madde: 6 - Polonya UPR Rapor Değerlendirmesi, İnsan Hakları Konseyi 24. Toplantısı Eylül 2012: <http://webtv.un.org/meetings-events/conferencessummits/3rd-international-conference-on-financing-for-development-addis-ababa-ethiopia-13-16-july-2015/press-conferences/watch/ilga-item6-poland-upr-report-consideration-24th-meeting-human-rights-cou> <http://webtv.un.org/meetings>

28. Bu bölüm Transgender Europe'un "Katledilmiş trans ve çeşitli cinsiyet kimliklerinin transfobik nefret cinayeti raporlarını nasıl gözlemlemeli?" raporuna dayandırılmıştır. Şuradan erişebilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TvT-Training-UN-Sep2015.ppt>

29. Daha fazla bilgi için: <http://transrespect.org/en/>

30. Bu bölüm ILGA'nın "BM Antlaşmaya Dayalı Denetim Usulleri" konulu sunumuna dayandırılmıştır. Bu adresten ulaşabilirsiniz: http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TGEU_ARC-Treaty-Bodies-Training-2.pptx

31. Meseleler: El Salvador'da Translara Karşı Şiddet. Amerikan Üniversitesi Washington Hukuk Birimi Uluslararası İnsan Hakları Kliniği tarafından Heartland Alliance, Ana Cisneros, Asociación Solidaria para Impulsar el Desarrollo Humano, Comunicando y Capacitando a Mujeres Trans Con VIH, y Generación de Hombres Trans de El Salvador – HT 503 (El Salvador Generation of Trans Men – HT 503).’ın da işbirliği ile yayınlandı. Şu-

bat 2015: http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/Shared%20Documents/SLV/INT_CCPR_ICS_SLV_19856_E.pdf

32. Uganda'nın ilk raporuna istinaden sorunlar listesi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi. E/C.12/ UGA/Q/1. 22 Aralık 2014:

<http://repository.un.org/handle/11176/339691>

33. Hollanda'daki LGBTİ Çocukların Hakları: BM Komitesi'ne çocuk hakları konusunda yazılan gölge rapor. COC Netherlands, Transgender Network Netherlands ve Netherlands Network Intersex/DSD tarafından Ağustos 2014'te yayımlandı:

http://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/NLD/INT_CRC_NGO_NLD_20215_E.pdf

34. Kadına Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi'nin son gözlemi, Zimbabwe. CEDAW/C/ ZWE/CO/2-5, Mart 2012: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/co/CEDAW-C-ZWE-CO-2-5.pdf>

35. Yukarıda belirtildiği gibi.

36. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele veya Cezalandırma Üzerine Özel Raportör'ün Raporu, Juan E. Méndez. A/ HRC/22/53. 1 Şubat 2013:

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A.HRC.22.53_English.pdf

37. İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı Özel Raportörü Raporu, Catarina de Albuquerque: İçme suyu ve sanitasyon hakkının farkına varma ve damgalama. A/ HRC/21/42. 2 Temmuz 2012: http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-42_en.pdf

38. Yukarıda belirtildiği gibi.

39. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiseri'nin "cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimi sebebiyle kişilere karşı ayrımcı yasalar, uygulamalar ve şiddet eylemleri" raporu. A/HRC/19/41. 17 Kasım 2011:

http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/19session/A.HRC.19.41_English.pdf

40. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin kişilerin cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimlerine dayalı şiddet ve ayrımcılık karşıtı raporu. A/ HRC/29/23. 4 Mayıs 2015: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/HRC/29/23&referer=/english/&Lang=E

41. Bu bölüm ICJ'nin 'Trans Mültecilerin Uluslararası Koruması' sunumu üzerine temellendirilmiştir. Şuradan erişebilirsiniz:

<http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/Transgender-refugees-training-PP-LZ-23-Sept-2015.pptx>

42. a.g.e. 78 (a,b), 79 (c, i).

43. Yukarıda belirtildiği gibi.

44. Kadınların uyruk ve vatansızlık, sığınma ve mültecilik durumlarının cinsiyet temelli boyutları üzerine genel tavsiye no. 32 Kadına Karşı Ayrımcılığın Kaldırılması Komitesi. CEDAW/C/GC/32. 14 Kasım 2014: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/627/90/PDF/N1462790.pdf>

45. Yukarıda belirtildiği gibi.

46. Ülke ziyaretleri düzenleyen Özel Hususlar hakkında daha fazla bilgi almak için:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/SP/Pages/CountryandothervisitsSP.aspx>

47. Paraguay ülke ziyareti, 23 Eylül- 6 Ekim 2015, herkes için fiziksel ve ruh sağlığı standartlarına yüksek katılım tasarrufu hakkı BM Özel Raportörü Mr. Dainius Pūras. Ön gözlemler: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16566&LangID=E - sthash.8lxQCLfl.dpuf>

48. 19 Kasım- 2 Aralık 2014 Malezya ülke ziyareti, Herkes için fiziksel ve ruh sağlığı standartlarına yüksek katılım tasarrufu hakkı BM Özel Raportörü Mr. Dainius Pūras. Ön gözlemler:

<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=15370&LangID=E>

49. Yukarıda belirtildiği gibi.

50. CEDAW Filipinler, Meksika ve Kanada'ya ülke ziyaretlerinde bulunmuştur. Detaylı bilgi için:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/InquiryProcedure.aspx>

51. Paragraf 214, İşkencenin Önlenmesi Alt Komitesi Paraguay Cumhuriyeti ziyareti raporu. CAT/OP/PRY. 7 Haziran 2010:

http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/op-cat/docs/Paraguay_followup_en.doc

52. Yukarıda belirtildiği gibi.

53. Yukarıda belirtildiği gibi.

54. Lezbiyen, gay, biseksüel, trans ve intersekslere karşı ayrımcılığı ve şiddeti durdurma. ILO, OHCHR, UNAIDS Sekreterliği, UNDP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, UN Women, WFP ve

WHO. 29 Eylül 2015: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/JointLGBTIstatement.aspx>

55. Bu bölüm ARC International'ın UPR'a Genel Bakış' adlı sunum ve John Fisher'ın 'BM'yi Savunuculuğun İçin Kullan!' adlı oturumuna dayandırılmıştır. Şu adresten erişebilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/Trans-UPR-and-UN-Training.ppt> ve ek olarak http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/03/TGEU-presentation-making_un_work_JF-3.ppt

56. 85 devlet adına Kolombiya tarafından iletilen cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı İnsan Hakları İhlallerini Sonlandırmak Üzere Ortak Bildiri, BM İnsan Hakları Konseyi, Mart 2011:

http://www.ishr.ch/sites/default/files/article/files/Joint_statement_FINAL.pdf

57. İnsan Hakları Konseyi'nin cinsiyet kimliği, cinsel yönelim ve insan hakları üzerine alınan Karar 17/19 ve Karar 27/32. Karar 17/19, A/HRC/RES/17/19, 14 Temmuz 2011: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G11/148/76/PDF/G1114876.pdf?OpenElement> Karar 27/32, A/HRC/RES/27/32, 2 Ekim 2014: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/177/32/PDF/G1417732.pdf?OpenElement>

58. Karar 27/32.

59. Bu bölüm GATE'in ICD'nin reformu ve incelemesi sürecinde Trans* meseleleri sunumuna dayandırılmıştır. Bu adresten erişebilirsiniz: <http://tgeu.org/wp-content/uploads/2016/02/TGEU-ICD-Training-Mauro-Cabral.pptx>

60. Bölüm 5'e bakınız, F60-69. Uluslararası Hastalık Sınıflandırması 10. 1990: <http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2016/en>

61. Bölüm 5'e bakınız, 5A30-5A3Z. ICD 11 Beta Taslağı: <http://apps.who.int/classifications/icd11/browse/l-m/en>

Bu broşür TGEU ve ARC International tarafından 22-24 Eylül 2015 tarihleri arasında Cenevre’de gerçekleştirilen Trans Aktivistler için BM Eğitimi’nin bir çıktısı olarak ortaklaşa hazırlanmıştır ve Pembe Hayat ile Kaos GL Dernekleri tarafından yürütülen Ayrımcılığa Karşı Gökkuşaklı Koalisyonu Projesi kapsamında Türkçe’ye çevrilerek Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı’nın finansal desteğiyle basılmıştır. Avrupa Birliği kitapçığının içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlülük kabul etmez.

Mevcut metin maksimum özenle hazırlandı fakat yine de broşürün tam olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Broşürde verilen bilgilerin sorumluluğu tamamen Transgender Europe’a ve ARC International’a aittir. Broşürü geliştirmek adına geri bildirimlerinizi, yorumlarınızı, sorularınızı veya önerilerinizi tgeu@tgeu.org adresine e-mail atmanızdan memnuniyet duyarız.

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği İletişim Bilgileri:

Adres: Ataç 1 Sokak No: 3/8 Yenışehir Ankara
Telefon: 0 312 433 85 17
Faks: 0 312 433 85 18
E-Posta: pembehayat@pembehayat.org
Web: www.pembehayat.org

Kaos GL Derneği İletişim Bilgileri:

Telefon: 0 312 230 03 58
Faks: 0 312 230 62 77
E-Posta: bilgi@kaosgldernegi.org
Web: www.kaosgl.org

TGEU

Transgender Europe
Kieffholzstraße 2
12435 Berlin
Germany
Web: www.tgeu.org

